

לקראת שבועת מלכתא

Dirshu@dirshu.co.il: לקבלת הגיליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גיליון מס' 142

פנינים לפרשת וירא

באמצע הטיסה כשהתיישבתי לידו, פנה אלי רבי נתן צבי פינקל, ואמר בארשת מבודחת ובבת צחוק: "ר' יהושע, בא נחלק את מיליארד הדולר הראשונים שנאסוף בינינו, הצי-הצי"

הרב יהושע ליף שליט"א מספר על עוצמתו המיוחדת של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל

"אולי יש חמשים צדיקים" (בראשית י"ח, כ"ד)

הקשר שלי עם ר' נתן צבי החל זמן רב לפני שהתמנה לראש ישיבת מיר. מכיוון שכך זכיתי לראות מנקודת מבט רחבה את הדרך שבה חי אדם נערץ זה את חייו, ואת הדרך שבה השפיע על תלמידיו. אין ספק שר' נתן צבי סימל את מסירות הנפש למען התורה, ובד בבד היה בונה את עולם התורה הגדול ביותר. למרות היותו התגלמות הגדלות, עשה הכול מבעד למסכה של ענווה ושל "הצנע לכת", כמו שנהגו אב סבו, הסבא מסלבודקה, חותנו הרב בייניש ומשפחת פינקל המורחבת בכלל, נהג אף הוא בהסתרה - הוא חי את חייו בפשטות ובצניעות, ועם זאת היה מפורסם מאוד בציבור בתפקידו המנהיגותי כראש ישיבת מיר. באלול תשל"ד, כאשר נכנסתי לישיבת מיר, פגשתי את ר' נתן צבי לראשונה, הוא היה אברך רגיל בכלל של הישיבה. הוא היה חתנו של ר' בייניש, אך עדיין לא התמנה לתפקיד רשמי בהנהלת הישיבה. ר' נתן צבי השתתף בשיעורו של ר' נחום, לצד בחורים ואברכים אחרים, והיה שקוע בעיסוקו האחד - ללמוד, ללמוד ושוב ללמוד. הוא למד בהתמדה עצומה, ולא הקיף את עצמו בהילת רושם; הוא היה חביב לכל אחד שביקש את עצתו או את קרבתו. בסדר ג' הייתי חוזר עם חברותא על שיעורו של ר' נחום, ור' נתן צבי משך אותנו לתוך קבוצת תלמידים שחזרה יחד על השיעור. למשך זמן מה אפילו למדנו בביתו שברחוב ישא ברכה בשכונת הבוכרים, מרחק של כרבע שעה מהישיבה.

במבט לאחור, יכול אני לייחס הרבה מדרך לימודי לר' נתן צבי: ממנו למדתי לנתח את דברי הראשונים ולמצוא את שיטת מהלכו של רש"י ואת שיטת תוספות לאורך המסכת. ר' נתן צבי עזר לנו להבין את שיטת הלימוד של ר' נחום ולהעריכה, שיטה שנגעה בדיוק לעניין של השגת בהירות לגבי דרך המהלך של כל אחד מהראשונים. ר' נתן צבי התמחה בשיטה זו בהצלחה גדולה. ר' נתן צבי היווה כתובת לרבים מהבחורים האמריקנים, ושימש להם גשר להתמוגג בהצלחה בישיבת מיר ובשיעורו של ר' נחום. לעתים קרובות כשהייתי בביתו של ר' בייניש ראיתי במו עיני כיצד

וכך סיפר לנו רבי וועלוויל: "למדתי בוולוז'ין ואהבתי להתבטל. אהבתי לשוחח ולהתלוצץ. פעם הפרעתי ללימודו של זה, פעם לאחר. יצר הרע דומה לזבוב, מזמזם, מתעופף ומזמזם שם. חוטא ומחטיא אחרים. וראש הישיבה, ה'בית הלוי' זצ"ל - הבחין וראה ולבו נחמץ. יום אחד פנה אלי בחיבה..."

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצוק"ל, על ה'מתמיד' רבי וועלוויל

"כִּי יִדְעֵתוּ לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוָה אֶת בְּנֵיו" (בראשית י"ה, י"ט)

זכורני, בעירנו קריניק היה יהודי ישיש מופלג, רבי וועלוויל, שהיה מתמיד עצום. עשרים וארבע שעות, מעת לעת, שהה בבית המדרש. כפוף כל היום על הגמרא הגדולה. עיניו כהו מראות, נעזר בזכוכית מגדלת רבת עוצמה, והיה סוקר על ידה מילה אחר מילה, שורה אחר שורה. ולרש"י, ולתוספות, ולמהרש"א, ושוב לגמרא. בלילה לאורו של נר מבליח, שגרש בקושי את החשכה. מביאים היו לו את ארוחותיו לבית המדרש והיה אוכל ארעי, בהיסח הדעת, כשמעייניו בסוגיא. רק לשבת היו באים בניו ומביאים אותו בתורנות לביתם.

עודני זוכר את קולו המתוק, העורג בלימודו. רבי וועלוויל מחייב את השקדנים, לא פסק פיו מגירסה. כספר מוסר חי היה עבורנו, דוגמא להתמדה.

שיושב וקורא שונה ועוסק בתורה, הקדוש ברוך הוא יושב כנגדו וקורא ושונה עמו. שנאמר (איכה ב', י"ט): 'שפכי כמים לבך' - ואין מים אלא תורה (בבא קמא יז ע"א) - 'נוכח פני ה'!

'אתה יושב ליד הגמרא, והקדוש ברוך הוא מולך, מוכן ומזומן ללמוד אתך, כי ה' יתן חכמה מפיו ודעת ותבונה (משלי ב', ו'), ואתה חולם, אינך לומד.

'ניחא, השכינה תלמד עם חברך...

'ואז אתה קם, והולך לשוחח אתו, ומגרש משם את השכינה! טוב, היא לומדת עם השלישי.

'ואתה רודף אחריה, ומבטל גם אותה -

'וועלוואלע וועלוואלע, מה אתה רוצה מהקדוש ברוך הוא?! 'דבריו היוצאים מן הלב פעפעו בי כארס של עכנאי. כל הלילה לא

ישנתי. אוי לי ואבוי לנפשי, כמה צערתי והכעסתי לבוראי -

'ולמחרת הייתי לאדם אחר. שבתי ב'תשובת המשקל', והייתי למתמיד של וולוז'ין!"

(מתוך הספר 'הגדת' יום כיפור וסוכות)

פעם הביאו לו את ארוחתו וקם ליטול ידיו. כיון שפסק לרגע מתלמודו העז אחד ושאל: "התמדה זו, נרכשת או טבעית?" לא היה סימן ששמע. נגב ידיו וברך, טעם מן הפת ופנה אל השואל: "תכנס את כולם, ואספר."

התאספנו דרוכים. מעולם לא החליף מילה עם איש שלא בלימוד. ספר: "בשעתו למדתי בוולוז'ין ואהבתי להתבטל". נשמע לנו מופקע והזוי. "קצת למדתי, קצת חלמתי. אבל בכך לא מצאתי סיפוק. אהבתי לשוחח ולהתלוצץ ונטפלתי ללומדים. פעם הפרעתי ללימודו של זה, פעם ללימודיו של אחר. יצר הרע דומה לזבוב, אתם יודעים. מזמזם פה, מתעופף ומזמזם שם. חוטא, ומחטיא אחרים. וראש הישיבה רבי יושע בער - ה"בית הלוי" זצ"ל - הבחין וראה ועקב, ולבו נחמץ.

"יום אחד פנה אלי בחיבה, טפח על שכמי וקרא בנהימה: 'וועלוואלע וועלוואלע, מילא אתה, אינך לומד. לאחרים אתה מפריע?' אבל למה אתה מגרש את הקדוש ברוך הוא מוולוז'ין?! 'נחרדתי: אני? אני מגרש את הקדוש ברוך הוא מוולוז'ין?! 'הוסיף ואמר: 'שנינו (תנא דבי אליהו רבה, יח), כל תלמיד חכם

באחד הימים, נכנס רבי דן סגל שליט"א לרבינו עם אברך אשר כמה שנים לא זכה להיפקד בפרי בטן, רבינו החל קורא ברגש רב את הפיוט 'קה ריבון עלם ועלמיא'. דמעות טהורות זלגו על לחיו, עד שפרץ בבכי סוער...

על האמונה והישועות של מרן הגרא"מ שך זיע"א

"שוב אשוב אליך כַּעַת חַיָּה וְהַיָּה בֵּן לְשָׂרָה אִשְׁתְּךָ" (בראשית י"ה, י')

האמונה צריכה להיות מושרשת עמוק בתוך לבו של כל אדם, עד שכל ניסיון, אפילו הקשה ביותר - לא יזיז אותו מאמונתו כמלוא הנימה. אברהם אבינו, המאמין הגדול, דבק באמונתו מול כל העולם. הוא נקרא 'אברהם העברי' - משום שכל העולם היה מהעבר האחד והוא מהעבר האחר.

כאשר היה בנו יחידו בן שלושים ושבע שנים - מורה לו הקב"ה: "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק... והעלהו שם לעולה". הקב"ה מצווה אותו ללכת ולשחוט את בנו.

כמה קושיות וסתירות עמדו בפני אברהם בשומעו ציווי זה! הרי יש במעשה זה סתירה לכל דרך חייו, לכל ההשקפה לה הטיף, ולאורה חינך במשך כל שנות חייו! אברהם אבינו היה מגייר את הגברים ושרה מגיירת את הנשים, ובמה היו מחנכים את הגרים? היו מלמדים אותם להתרחק מעבודה זרה, להיטיב עם הבריות, להכניס אורחים ולגמול חסד, אפילו כאשר זה קשה, גם בעת מחלה.

ועתה, נוטל אברהם אבינו את בנו יחידו, שנולד לו בגיל מאה, והולך לשוחט... היש סתירה גדולה מזו? היש ניגוד גדול מזה לכל דרך החיים שלו? הרי ללא ספק ידע אברהם אבינו שכל בני העולם יסתכלו עליו כחסר דעה, כמשוגע. היה ברור לו שישאלוהו בני העולם: 'כל חיין אתה מחנך אודות הצורך לרחם על הבריות, להיטיב עם האנשים, ואתה בעצמך הולך לשחוט את בנך?'

אך אברהם אבינו הבין שמדובר בעצת היצר. לדידו היה ברור שאם הקדוש ברוך הוא ציווה - יש לקיים את הציווי בלי כל קושיות. בלי הוראות 'היתר'. אם הקב"ה מצווה, יש לעשות את ציווי בלי שאלות, בלי התחכמויות, בלי להיכנע לפיתוי היצר. מי שחזק באמונה - ברור לו שעליו לציית לציווי ה', וכל מה שמורה לו הקב"ה עליו לעשות, גם אם אין הוא מבין זאת בשכלו.

אברהם אבינו השכיל לדעת, שבכל הנוגע לציווי ה' - יקוב הדין את ההר, ואין לזוז ממנו אפילו כקוצו של יו"ד, גם כשנראה שיש כביכול 'היתר'. גם הקב"ה, הרי, יודע את ה'היתר' ואעפ"כ הוא מצווה עלינו, ואם יש לנו 'קושיה' הקב"ה כבר יתרץ אותה...

מוסיף רבינו מרן הרב שך: "גם בזמננו יש לנו נסיונות כאלה. יש לנו דין תורה ועלינו לנהוג על פי הדין, אפילו אם זה נראה כסתירה למחשבת העולם. לנו יש את השיטה והדרך שלנו, ועלינו לצעוד בה בלי לסטות ימין ושמאל".

מן הראוי להזכיר את המעשה הבא, אשר יש בו כדי ללמדנו על חובת ההתבוננות בגדלותו יתברך המוטלת עלינו, התבוננות אשר אם נתייחס אליה ברצינות הנדרשת, ונשקיע בה את הכוחות הראויים - תפטור אותנו בודאי מסכנתו של ההרגל, ותביאנו אל מחוזות האמונה התמימה.

היה זה באחד הימים, כאשר נכנס רבי דן סגל אל ביתו של מרן הרב שך עם אברך אשר נשוי היה זה כמה וכמה שנים, ועדיין לא זכה להיפקד בפרי בטן. אותו אברך ביקש לשמוע דברי חיזוק ועידוד מפיו של רבינו, עמוד האמונה, וכמובן, ציפה גם לברכה הגונה.

להפתעתו של רבי דן סגל ובן לווייתו, רבינו לא התייחס כלל לבעיה עצמה, אלא ביקש מאחד מבני הבית כי יביא לפניו סידור. משהוגש לו הספר - עלעל בין דפיו עד שהגיע לזמירות של שבת, שם החל קורא ברגש רב ובהתפעלות את הפיוט "קה ריבון עלם ועלמיא" אנת הוא מלכא מלך מלכיא". רבינו קרא את המילים ברגש כה רב, דמעות טהורות זלגו על לחיו, עד שבשלב מסוים פרץ בבכי סוער, שגרם לרבי דן ליטול מידו את הסידור מחשש פן תזיק ההתרגשות הגדולה לבריאותו...

והנה זה פלא: שנה לאחר מכן, חבק אותו האברך בן בזרועותיו! לא היה זה מופת במשמעותו המקובלת, לא היתה זו אפילו 'ברכה'... היה זה שיעור מפעים באמונה חושית, שיעור מפעים בהתבוננות בגדלותו הבלתי נתפסת של בורא העולם, שיעור חשוב אשר לימד אודות התוצאות הנפלאות שיכול האדם להשיג, אם יאחו בידו את מטה האמונה ויחולל בו את המופתים!

(אורחות החיים)

באמצע הלילה היו לה ייסורים גדולים, וחשבה שמוכנה לוותר על חלק מהעולם הבא שלה כדי שכבר תפסיק לסבול, ואכן מיד פסקו הכאבים. עכשיו מתחרטת על זה, ושואלת כיצד להתייחס לדבר?

משיחותיו של הגאון רבי אליהו מן עם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

"וְשִׁמְרוּ דֶרֶךְ ד' לְעִשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט" (בראשית י"ח, ט)

אלמנה רבנית זקנה (שרבנו מכירה) בקשה שאספר, כי באמצע הלילה היו לה ייסורים גדולים, וחשבה שמוכנה לוותר על חלק מעולם הבא שלה כדי שכבר תפסיק לסבול, ואכן מיד פסקו הכאבים. עכשיו מתחרטת על זה, והתפללה שה' יעזור שלא ירד מעולם הבא. וכעת שואלת כיצד להתייחס לדבר?

- אפשר שיש בזה ממש, ושאכן תתפלל לה' שלא ירד מעולם הבא. היא אלמנה. ואולי אם יגידו לה שאולי יש בזה ממש, יגרם לה צער רב, ומה לעשות?

- חשב רבנו והשיב (לה ובשבילה): בכך שהתפללה והצטערה על הדבר, די גם כן בכך, ואינך צריך לומר לה כלום.

בקשו לשאול: אשה הייתה בחתונה, הורידה את הטבעות כדי ליטול ידיים לסעודה, והניחתן בצלחת. כאשר שבה למקומה הן נעלמו, וביום למחרת הגיעה לביתה מבית הספר, והנה יצא אדם אחד מביתה, והתברר שרוקן את כל התכשיטים. המשפחה שבורה מצירוף הדברים מן השמיים, וזה בית של יראים ושלמים ובעלי חסד.

- נגזרה עליהם הוצאה כספית זו, והשם לקח מהם באופן כזה של גניבה כפולה ובצורה זו. יותר טוב מלהוציא את הממונות על הרופאים. עש"ק וישלח י"ז כסלו תשס"ד. בתוך שבוע-שבועיים קיבל ג' מכות בכסף - שאבדו כמה דברים, והוא נזהר במעשר ובדיני ממונות.

- זה שום דבר, נגזר עליו הפסד של סכום הנ"ל, ומה לי בב' שבועות מה לי בשנה.

ראש כולל שלוקח על עצמו חובות, על דעת שיאסוף כסף, ועתה המצב הכללי קשה, עד כמה ייקח חובות כאשר אינו יודע מהיכן ישלם? הנה שמעתי כי המושגי רבי יחזקאל זצ"ל שאל: "לווה רשע ולא ישלם" פשיטא? וביאר: "ולא ישלם" אין הכוונה על שעת פירעון שמתחמק מלשלם, אלא בעת ההלוואה, כאשר אינו יודע מהיכן יפרע - זה רשע. אך לגבי זמנו ותקופתו, אמר לי פלוני סברא, שזו לא בעיה כי יש גמח"ם.

- לגבי ראש הכולל ששאלתם, אם אינו יודע מהיכן ישלם, אסור ללוות, ויאמר לאברכים שאם יהיה לו ייתן, לא יהיה לו לא ייתן [ולא יעמיד את עצמו על הלוואות אלא על תרומות].

אמרת קמיה רבנו, ששמעתי שכאשר האדמו"ר מסלונים בנה את ישיבתו בירושלים והרב מפונביז' ביקר שם, שאל האדמו"ר לרב, האם מותר לו ללוות לבנות את הישיבה, באופן שאינו יודע מאין להחזיר? ענהו הרב: "דבר זה שאלתי את פי החפץ חיים וענה לי שאסור, אבל

אם הייתי שומע לו, לא היה כלום, ולא שמעתי בקולו ואני יודע שיעשו לי שמייסען (=ילקו אותי) אבל המכות הללו - מכות מתוקות". ע"כ שמעתי.

כיצד לנהוג, כהחפץ חיים או כהרב מפונביז', ולכאורה לא יתכן היום לבנות תורה כפסקו של החפץ חיים?

- החפץ חיים גם ידע זאת, אבל זו הלכה שילווח ואין מורין כן, לכן אמר לו שלא ילווח... (א.ה. הבאנו ב' התשובות הנ"ל לעיונא ולפילפולא וכל אחד יעשה על פי שאלת חכם לפי דרגתו ולפי הצורך האמיתי ושיקול דעת).

שמעתי מפי ר' יעקב לויסון שיחי' מלונדון (שהיה מקורב להרב מפונביז' זצ"ל), שבסוף ימיו של הרב היה חלש, ולבקשת הרבנית הוא ליווה את הרב לנשיעה ללוס אנג'לס. כאשר היו שם התקשרה אשה אחת שמעוניינת להיפגש ולתרום לשיבה. הרב לא רצה בשום אופן, ולא אמר את הטעם. ר' יעקב הפציר בו שיסביר מדוע ממאן להיפגש. ואז הרב אמר לו, כי לפני כמה שנים המצב בישיבה היה קשה מאוד, ואשה אחת רצתה להיפגש עמו ולתרום סכום עתק, ונפגשו והושיטה ידה לרב, אמר לה הרב "איך גלייב אייך אויף דעם וארט" [-אני מאמין לך על המילה (גם בלא נתינת יד)], ואמרה: "אם ידי טרף גם כספי טרף", ועזבה את המקום. ממשיך הרב ואמר: "זו אותה אשה שרוצה עתה להיפגש. בשעתו, אני רצייתי והיא לא רצתה, עכשיו היא רוצה אבל אני לא רוצה. אין לה זכות!".

האם זו הנהגה הרגילה, או שזו הנהגה לפנים משורת הדין?

- זה הרי נכון, לא מגיע לה.

(מתוך הספר 'כל משאלותיך')

אחר הצהרים, נשכב הנכד למנוחה קצרה. והנה, מעדה הרבנית ונפלה, ונמנעו רבינו והרבנית מלעוררו משנתו! ורק בשעה ארבע, ניגש רבינו לעוררו, ואמר לו בעדינות, שלא להבהילו: "סבתא נפלה... ניסיתי להרימה אך לא הצלחתי... עד עתה לא רציתי להעירך, כדי שתוכל לנוח ולאגור כוח ללימוד התורה בהמשך היום..."

מהנהגותיה ואצילותה של הרבנית הצדקנית מרת חוה אסתר ליפקוביץ
אשת חבר לרבינו הגדול מרן הגרמ"ל ליפקוביץ זיע"א

"וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֱלֹהִים אֶל שָׂרָה" (בראשית י"ח)

ואומרת כל יום את כל ספר התהילים, ולומדת ספרי יראה ומוסר. גם בלילי שבת קודש לאחר הסעודה היתה יושבת ליד השולחן עם הספר 'אור יהל' או שאר ספרי מוסר ולומדת את המאמרים עד שהיתה נרדמת.

מספרת בתה הרבנית קורלנסקי תחי' [שעמדה לימינה כל החיים, ושרתה אותה במשך 18 שנותיה האחרונות במסירות מיוחדת, ורבינו והרבנית הביעו תמיד את גודל הוקרתם על כך שמכבדתם באופן נעלה ומושלם] שתמיד מעודה היא זוכרת איך שהאמא הרבנית ע"ה היתה נזהרת שהאבא - רבינו זללה"ה לא יופרע מלימודו, ולא נכנסה אף פעם לחדרו באמצע שלמד כדי לבקש איזה דבר אפילו כשהיה נראה נצרך באותה עת. ובכל זאת לא החשיבה עצמה בזה ופעם אמרה שלמדה מוסר השכל איך צריכים להיזהר לא להפריע לבעל מלימוד התורה, היא סיפרה שהלכה למשפחה אחת להתרים אותם לצדקה - שהיו שנים שבאופן קבוע הלכה כל חודש להתרים משפחות קבועות לענייני צדקה, אם זה עבור ישיבת פוניבז' או אגודת צדקה להכנסת כלה של הרבנית רבינו ע"ה, ועוד עניינים למשפחות פרטיים - וכשדפקה בדלת של אותה משפחה אמרה לה בעלת הבית שאינה יכולה להפריע לבעלה כעת שהוא עסוק בחדרו במסחר. היא לא נפגעה כלל מעצם זה שנדחתה שוב

הרבנית הצדקנית מרת חוה אסתר ליפקוביץ אשת חבר לרבינו הגדול מרן הגרמ"ל ליפקוביץ זיע"א. היתה בעלת מעשים טובים רבים, לא היה אצלה מושג של מנוחה או ישיבה בחוסר מעש, אנחנו כנכדים שהכרנו אותה כבר כאשה שאין עליה עול של גידול ילדים, ידענו וראינו שחוף מהזמנים שהיתה צריכה להיות בבית לשרת את הסבא - בעלה הגדול, היתה עסוקה בעשיית צדקה וחסד כשהיא מכתתת רגליה, הן באסיפת צדקות והן בעשיית חסד בגופה בבתים שהיו נזקקים לזה כשהיא לא בוחלת בשום עבודה כלשהיא. וכל מעשיה היו נעשים בשתיקה ובצניעות ממש כמו שהמליצו חז"ל על בן העוה"ב שייף עייל שייף נפיק, מבלי לדבר ולספר על מעשיה כלל, ולא החזיקה טיבותא לנפשה, באופן מופלא ביותר. ההרגשה היתה במחיצתה שהיא לא ישות לעצמה אלא כולה רק לאחרים. עד שלא על דעתה לחשוב שיש אולי איזו הנהגה או משהו שעושים לה או בביתה שאמור להפריע לה.

מעשה היה באחד הנכדים, אברך צעיר, שהיה שוהה בבית רבינו בשעות אחר הצהרים - בעקבות מחלתה של הרבנית בימים ההם. בשעה שלוש אחר הצהרים, נשכב הנכד למנוחה קצרה. והנה זמן מה לאחר שהלך לנוח, מעדה הרבנית ונפלה - למרות שכל מטרת שהותו של הנכד בבית היתה כדי לסייע במקרים שכאלה וכדומה, נמנע רבינו מלעוררו משנתו! ורק בשעה ארבע, ניגש רבינו לעוררו, ואמר לו בעדינות, שלא להבהילו: "סבתא נפלה... ניסיתי להרימה אך לא הצלחתי... עד עתה לא רציתי להעירך, כדי שתוכל לנוח ולאגור כוח ללימוד התורה בהמשך היום..."

מבהיל שיקול דעתם של רבינו - ובנוסף ללא ספק גם עוז רוחה של הרבנית - ששקלו כי אין כל סכנה נשקפת לבריאותה ושלומה של הרבנית, שגם לא חשה בשום כאב ולא התלוננה, וכיוון שלא היתה כאן אלא הרגשה לא נעימה גרידא - העדיפו רבינו, והרבנית - שאגירת כוח ללימוד התורה של הנכד, עדיף!

מידה זו שלא לבטל זמן ראו אצלה גם לאחר שעברה ארוע מוחי, ונהייתה מוגבלת בהליכתה, ונאלצה להישאר בבית. היתה יושבת

מסופר שכשביקשו להכניס חשמל בבית הכנסת הגדול בעיר בעלזא, מיאן האדמו"ר מהרי"ד, ולא הסכים לכך, כיון שחוטי החשמל מחברים את בית הכנסת יחד עם הכנסייה הנוצרית להבדיל אלף אלפי הבדלות. ונודע מה שהשתדל ה'שר שלום' מבעלזא כשבנה את בית הכנסת בקדושה וטהרה, והיה מכוון שלא יהיה בית תיפלה משם ועד בית המקדש

הגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א על התפילה בקדושה וטהרה

"הַיְהִי נָא הוֹאֲלָתִי לְדַבֵּר אֶל ד'"" (בראשית י"ח, ל"א)

העיקר הוא הגיון הלב

בספר עוללות יהודה (לגה"צ רבי יהודה גרינוואלד) כתב על הפסוק בתהלים (ג, ה) 'קולי אל ה' אקרא ויענני מהר קדשו סלה' על פי מה שהביא המגן אברהם שאלת השל"ה הק' מה טעם יש בתפילה בפה, והלא יודע מחשבות הוא ית', והעיקר הוא הגיון הלב, ורחמנא ליבא בעי, ולכאורה זה היה יותר בשלימות, שהרי דיבור פה יכולים להתפלל בלי כוונה, כמצוות אנשים מלומדה, ואילו אם היו מתפללים בלב, לא היה שייך לחלוטם באמצע, ותר"ץ השל"ה הק' דהקול מעורר הכוונה, ואדרבה כשיתפלל בקול אזי יעורר כוונתו ביותר.

ולכאורה תמוה דאנו רואים אנשים שמתפללים בקול ואין מעוררים הכוונה? ואילו אם היו מתפללים בכוונה עצמה, הרי היו מכוונים הכל בלב? אלא שאילו היתה התפילה בלב בלבד, לא היה שייך להתפלל בלי הפסק, כי אי אפשר לאדם לכוון הלב ברציפות למשך שעה, לשלוט על מחשבותיו והגיונו מרגע לרגע, שדרך המחשבה לפרוץ לכאן ולשם, וא"כ היתה התפילה חתיכות חתיכות. וכבר אמר הבעש"ט שאי אפשר להחזיק המוחין יותר מחצי שעה, זה היה בימיו, ומה נאמר בימינו שהאוויר מלא בגלי רדיו וג'יגה בייט של טומאה, הרי אי אפשר להחזיק המחשבה לרגע אחד, לכן תיקנו

איתא במדרש (ואתחנן) 'יש תפילה שנענית לארבעים יום, לעשרים יום, לשלשה ימים', וכמו שאמרו חז"ל בגמ' (ברכות לב:) 'התפלל אדם ולא נענה, יחזור ויתפלל, שנאמר קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל השם'. אם רואה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל יחזור ויתפלל.

ואיתא בספה"ק שהתפילות הן כמו מטבע שמשלמים עמו בחנות. יש ישועה שצריך לשלם עליה הרבה תפילות, ויש ישועה שמספיק מעט תפילות. ואין אנו יודעים כמה צריך להתפלל על כל דבר, לכן יש להוסיף עוד ועוד תפילה עד שיוושע. ולמשל מכונה של פחיות, כשנפל תג המחיר ואינו יודע כמה לשלם, הרי הוא מכניס שקל ועוד שקל ועוד שקל, עד שייפול השפע. כך לא גילה לנו הקב"ה על כל שפע כמה צריך להשקיע תפילות, לכן 'ראה אדם שלא נענה, יחזור ויתפלל'.

וכתוב בספר אמרי פנחס להרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע שיש זמנים שמאיר בהם אור הגנוז, ואז יש שעת הכושר שמוכרים את הכל בזול, כמו מבצע סוף עונה, ומכיון שאין אדם יודע מתי הוא אור הגנוז, לכן יחזור ויתפלל, יחזור ויתפלל שמא יתמזל מזלו בהשגחה פרטית ויתפלל באותה שעה שנפתח אור הגנוז ו'ימכרו' לו את הישועה בחצי חנם... וכל נפש ונפש יש לה עת רצון לפי שורש נשמתה, זה בחצות בתשעה באב וזה בנעילת יוה"כ.

ואמר תלמידו רבי רפאל מבערשיד שלא יתיביש אדם להתפלל מאה פעמים ביום אחד אפי' באידיש 'רבנונו של עולם תן לי פרנסה' וכך תתמלא הכנעת הנפש שהוא צריך בכמות התפילות שלו, וכך יוושע. וכן כתב המאירי (יומא דף כט.) 'לעולם יהא אדם נוהר בתפילה להאריך ביותר ואפי' רואה בעצמו שאין תפילתו נשמעת אל יתייאש הימנה כי ברוב הימים ימצאנה, והעיקר שלא יחזיק את עצמו כמכביד ומטריח כי זאת ההרגשה שייכת רק במלכות בשר ודם ולא במלכותא דרקיעא, כל זמן שאין אדם שומע בת קול 'רב לך אל תוסף' אזי יחזור ויקוהו יחזור ויתפלל, כדברי חז"ל, והוא עד אין קץ ועד אין שיעור'.

להתפלל בדיבור פה, שאפי' אם המחשבה תפרח לכמה מקומות, מכל מקום דיבורי התפילה לא יופסקו.

לא רצו לחבר חוטי חשמל לבית הכנסת

מסופר שכשביקשו להכניס חשמל בבית הכנסת הגדול בעיר בעלזא, מיאן האדמו"ר מהרי"ד, ולא הסכים לכך, כיון שחוטי החשמל מחברים את בית הכנסת יחד עם הכנסייה הנוצרית להבדיל אלף אלפי הבדלות. ונודע מה שהשתדל ה'שר שלום' מבעלזא כשבנה את בית הכנסת בקדושה וטהרה, והיה מכוון שלא יהיה בית תפילה משם ועד בית המקדש, כל שכן שאין לחברה עם חוטי חשמל המחברים לבית התפילה.

שימשכו חוט מיוחד מתחנת הכח

לאחר שנים חלה מהר"א מבעלזא ז"ע בעניו, ואמר הרופאים שטוב מאוד שיהיה חשמל בביתו, כך יוכל להקל על עניו. ואמר מהר"א שלא יחברו שם חשמל, ואמר שהרי אביו לא הסכים לחבר חשמל בבית הכנסת, והגאון רבי יוסף שאול נתנון בעל ה'שואל ומשיב' לא הסכים לחבר חשמל לבית מדרשו בלמברג, בנימוק שפעמים יהודים מתעוררים תוך כדי לימוד התורה בהרהורי תשובה, ובוכים לפני השי"ת, כמו שכתוב בצעטיל קטן למרן רבי אלימלך ז"ע 'שיראה עוונותיו כמו הרים וגבעות', ואי' בזה"ק 'אורייתא מודעא ליה חובא' ואם יהיה תמיד מואר ע"י החשמל, הרי יתביישו לבכות באמצע הלימוד, לכן לא יאירו את בית הכנסת בחשמל.

לכן לא הסכים מהר"א לחבר חשמל לבית הכנסת, אך לביתו הסכים בתנאי שימשכו חוט מיוחד מתחנת הכח עד לבית שלו, שלא יהיה מחובר לשום מקום שאינו טהור, וכך עשו.

מי חושב היום על דברים כאלה, שלא יהיה בית הכנסת מחובר עם חוט אחד לבית התפילה, מה נאמר אנו, איך נוכל להתפלל בכוונה כשהאוויר מלא זוהמה עם מחשבות והרהורי עבירה, הרי לזאת אמרו הצדיקים להתפלל בהשכמה, כל זמן שהאוויר עדיין צח ונקי, והקב"ה מחדש עולמו בכל יום תמיד, כי כל דיבור ומחשבה הם מציאות וקומה שלימה, וכל מה שמדברים וחושבים בעולם משפיע על האוויר.

לכן תיקנו להתפלל בקול, שעי"ז לא יפסיק ברווחים שבין מחשבה למחשבה, ואם היו מתפללים במחשבה לבד, היתה התפילה מופסקת ובלתי מחוברת, ולא היו יכולים לבנות העולמות עליונים כראוי.

ובזה פירש רבי יהודה גרינוואלד פסוקי תהלים בפרק סו: "לכו שמעו ואספרה כל יראי אלוקים אשר עשה לנפשי. אליו פי קראתי ורומם תחת לשוני"- אני מודה ומהלל להשי"ת שנתן עצה לנפשי להתפלל בפי ולשוני, שעי"ז אפי' אם "און אם ראיתי בלבי לא ישמע השם". שאין זה מפסיק באמצע התפילה, "אכן שמע אלוקים הקשיב בקול תפילתי" שהוא שומע את קולי, גם כשהמחשבה נפסקת ברוך אלוקים אשר לא הסיר תפילתי וחסדו מאתי עכ"ד.

(מתוך 'ממשקה ישראל' אב תשע"ח)

המשך מעמוד 5 | מהנהגותיה ואצילותה של הרבנית הצדקנית מרת חוה אסתר ליפקוביץ

עיניה ולא יכלה לקרוא מתוך הספר וגם שמיעתה היתה כבידה מאד, לא ביקשה דבר ולא נאנחה. כל מה שנעשה עמה תמיד היה טוב. פעמים שהיתה נופלת על הרצפה או שגם אירע שנמצאה רק לאחר זמן מנפילתה שלא יכלה להתרומם לבד, היתה מלאה צחוק ומבוכה על האי נעימות שעושה לאחרים שנבהלו, ותמיד היתה מגיבה שלא קרה כלום. וכשכבר הוציאה אנחה ואמרה שכואב לה הבינו שאם היא אומרת שיש איזה כאב הרי וודאי שמדובר ביסורים גדולים. והיה מפעם לראות איך שהיא לא היתה עסוקה בעצמה כלל אלא רק דבוקה בו ית'.

רבינו הגדול היה מפנה פעמים את הבאים אליו לקבל את ברכתה, כשהוא שח אודות גדולתה וסגולת תפילותיה וברכותיה.

(מתוך דובב שפתיים | גליון מס' 175)

והיא תצטרך לטרוח ולבוא שוב. אלא למדה מכך מוסר השכל, אם בעסקי מסחר נזהרת האשה לא להפריע לבעלה כ"ש כשהוא עסוק בעסק התורה!!!

היתה מאד מסודרת ואנינת טעם ולכן ביתה היה מסודר מאד, אמנם כל זה היה באצילות ופשטות במינימום ההכרחי בלבד מבלי שביקשה לעצמה שום דבר אפילו מהדברים המקובלים ביותר בכל בית. ונביא בזה כמה דוגמאות: בכל ימי חייה לא היה במטבח אלא ברז אחד בכל כיוור למים רגילים, מבלי שיהיה מים חמים. לא החזיקה תנור אפיה בביתה אפילו שאפתה חלות לכבוד שבת קודש בקביעות. והיתה אופה בסיר פלא, ואח"כ החלה לאפות בבית בתה תחי'. גם מכונת כביסה קנו לה הנכדים במתנה, מכונה שנרכשה ביד שניה.

לא שמעו ממנה אף פעם איזה תלונה או אנחה על מצבה, גם בשנים המבוגרות שהיתה רתוקה לביתה, ובשנים האחרונות שכבו מאור

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

רבי דוד התכונן לשינה במעונו של מרן ה'חזון איש'. לפתע קם מרן ה'חזון איש' וקרא לרבי דוד: "דוד! התרצה לראות רוח הקודש?" בתחילה נדהמתי, הרי זה לא הנוסח שמרן ה'חזון איש' רגיל בו, אך כמובן שנענית בחיוב, והורה לי מרן ה'חזון איש' לבוא אחריו לבית מדרשו שהיה בביתו. "ופתאום אני רואה אור בזה, כמו ברק, אור שלא ראיתי מימי..."

שיחה יחודית עם המגיד מישרים הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"וַיֵּרָא אֱלֹהֵי ד'" (בראשית י"ה, א)

אתאר לכם מה היה בדורנו, בארץ ישראל היה אדם גדול, בשם הגאון רבי גדליה רבינוביץ זצ"ל. רבי גדליה היה בנו של הגאון רבי משה אליעזר רבינוביץ זצ"ל, שכיחן כאב"ד סונדרלנד, אחת הקהילות החשובות באנגליה, ו'שר התורה' כפשוטו. מסופר כי מרן הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל הי"ד עמד לפני רבי משה אליעזר בחרדת קודש, בידיעתו כי 'כל התורה כולה מונחת בכיסו'.

רבי גדליה הגיע ממנצ'סטר שבאנגליה להרביץ תורה בארץ הקודש. שיעוריו היו מלאי שמחת וחשקת התורה, ולמרות גאונותו העצומה לא החזיק מעצמו כלל. אני זוכר כיצד תמיד היה לבוש בגדים פשוטים, והתהלך בין אנשים כאחד האדם, אולם 'חכמת אדם תאיר פניו', והיה ניכר עליו כי הוא מורם מעם בגדלותו התורנית ובאישיותו האצילית.

חלק קטן מחידושו של רבי גדליה יצא לאור בחיבור בשם 'גידולי הקודש', ובהקדמת הספר מצטטים בניו את אחד ממכתבי מרן ה'סטייפלער' זצוק"ל שכותב אליו כך: "הנני להודיעו, כי שמעתי שהגאון האמיתי הגרי"ז מבריסק שליט"א הפליג הרבה בשבח מעלת כבודו. אף על פי שמעלת כבוד תורתו נחבא אל הכלים תורתו מכרזת עליו, וראוי מאד מאד שישתדל ידד נפשי להדפיס חידושו הנפלאים לזכות את הרבים בחידושי תורה משמחי לב".

רבי גדליה הגיע פעם למעונו של מרן ה'חזון איש' זצוק"ל, כדי להתיעץ כמו בעניין ניתוח שהיה אמור לעבור בעיניו.

מרן ה'חזון איש' דיבר עמו בהרחבה על הטיפול המוצע, וליבן את העניין מכל היבטיו וצדדיו, והכריע לעשות את הניתוח. בסוף השיחה, שאל רבי גדליה את מרן ה'חזון איש' אם ירשה לו להשמיע בפניו הערה על ספרו חלק קדשים, ומרן ה'חזון איש' נענה בחיוב ובשמחה. כשהחל רבי גדליה להרצות דבריו, בטביעות עיניו אחז מרן ה'חזון איש' תוך רגעים אחדים כי האיש העומד לפניו הוא תלמיד חכם גדול משכמו ומעלה, הבקי בחדרי תורה, ושולט כהוגן בכל סדר קדשים.

כשסיימו לדבר בלימוד, הורה לו מרן ה'חזון איש' שלא יעשה את הטיפול. תמה רבי גדליה ושאל: "הרי קודם לכן שוחח עמי הרב'ה

באריכות, ונתן לי הוראות ברורות מה וכיצד לעשות. מדוע כעת מורה לי הרב שלא לעשות כלל את הטיפול?"

השיבו מרן ה'חזון איש' במסר נוקב ונורא עד חדרי שיתין- "כששוחחנו על הטיפול עדיין לא הכרתיך. לא ידעתי כי העומד לפניו הינו תלמיד חכם מובהק, ולתלמיד חכם יש דינים אחרים! אינך זקוק לטיפול..."

כל זה הקדמה למה שאני רוצה לספר לקוראיכם. באחד מביקוריו אצל מרן ה'חזון איש', נכנס רבי גדליה קודם לכן לגיסו מרן ה'סטייפלער' זצוק"ל, שהתגורר בשכנות. הם הכירו זה את זה מתקופת לימודם במינסק, אצל הגה"צ רבי יהושע הורודנער זצ"ל, שהחזיק בעיר ישיבה תחת אפם של הצוררים היבסקים ימ"ש. שני הגדולים שמרו על קשר, והשתעשעו רבות בדברי תורה. גם בביקור זה שמח מאוד הקה"י לפגוש בידיד נעוריו, ובסיומו אף קם ללוות אותו למעון ה'חזון איש'.

כשהגיעו לבית מרן ה'חזון איש', פתח מרן ה'קהילות יעקב' את הדלת במטרה להכניס את רבי גדליה לקודש פנימה. שני הרעים הביטו אל תוך הבית, ולפתע נרתעו וברחו לאחוריהם. רבי גדליה תיאר לימים בלשון הזו את אשר ראה באותם רגעים בחדרו: "ה'חזון

כל עוד הוא חי, והוא הסכים. כיום, אחרי פטירתו, אני חושב שכבר ניתן לספר זאת לראשונה.

וכך היה המעשה, רבי דוד התכונן לשינה במיטתו במעונו של מרן ה'חזון איש'. מרן ה'חזון איש' עצמו ישב בחדרו ולמד. לפתע הוא קם וקרא לרבי דוד: "דוד! התרצה לראות רוח הקודש?" בתחילה נדהמתי מעצם השאלה, הרי זה לא הנוסח שמרן ה'חזון איש' רגיל בו, אך כמובן שנעניתי בחיוב, והורה לי מרן ה'חזון איש' לבוא אחריו לבית מדרשו שהיה בביתו.

"הוא התיישב ללמוד", תיאר לי רבי דוד, "ופתאום אני רואה אור בוהק, כמו ברוק, אור שלא ראיתי מימי... לא ידעתי איפה אני נמצא. מרן ה'חזון איש' נעמד, ופטר אותי בתנועת יד הייתי המום, אך כך היה: דבר מופלא שראיתי במו עיני".

שאלתי את רבי דוד: "מרן ה'חזון איש' הוסיף להסביר לכם מילה על פשר המחזה שהראה לכם? ומה רוצה לומר בזה?"

"לא!", השיב רבי דוד, "אפילו לא מילה אחת! זה מה שראיתי ותו לא מידי!"

בסיום השיחה, שוב הזהיר אותי רבי דוד לא לגלות זאת לאיש כל זמן שהוא עודנו בחיים, וגם עתה לאחר פטירתו אני מספר את המעשה בלי לפרט את שם משפחתו מפני רצונו.

(מתוך מוסף שבת קודש יתד פרשת נח תשע"ט)

איש' היה שקוע בלימוד, והיה דומה שכעין עטרה של אור הקיפה אותו. אימה נפלה עלינו, ומיהרנו לצאת!"

דומני, שאלו דברי הזוהר הקדוש, שישנו אור עליון שמי שלומד תורה בטהרה ובשלמות - זוכה לו. אנחנו לא מבינים ולא רואים, אך צדיקים גדולים כנראה זוכים לזה.

ואין זה המקרה היחיד בו העידו כן על מרן ה'חזון איש'. הלכתי פעם בירושלים ליד שכונת 'זכרון משה', ויהודי ממכריי פגש אותי ואמר לי: "אתה הרי אוהב לשמוע סיפורים על גדולי ישראל. ישנו יהודי יקר, תלמיד חכם ובר אוריין, בשם רבי דוד, המתגורר לא רחוק מכאן ברחוב עזרא, ובבחרותו זכה פעמים רבות לישון בבית מרן ה'חזון איש'. עם כל מה שמרבה לספר זכרונות מ'החזון איש', ישנו דבר אחד אותו הוא לא מוכן לספר בשום פנים ואופן, אולי אתה תצליח לדובב אותו, ולשמוע ממנו את הדבר שכה מסתיר".

אמנם הכרתי את היהודי הזה גם קודם, אולם לא ידעתי כי סיפור עצום אוצר הוא בתוכו. כמובן הסתקרנתי מאד, ושוחחתי עם רבי דוד כמה פעמים, אך הוא לא הסכים לספר לי.

יום אחד נודע לי כי נכדו של רבי דוד מתחתן באולמי תמיר. באתי להשתתף בשמחה, התייצבתי לצידו בשולחן ה'מזרח', ובקשתי ממנו שוב: "כעת זה זמן שמחה. אולי תסכימו עכשיו לספר לי את הסיפור שהיה לכם עם מרן ה'חזון איש'? אך הוא סירב שוב ושוב למרות הפצרותי. לבסוף, הבטחתי לו שלא אגלה את הסיפור לאיש

קב ונקי
הרב צבי וינברג

מדוע צריך השוחט להקפיד במיוחד במצוות הכנסת אורחים?

"אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך"
(בראשית י"ה, ג')

בגמ' שבת (קכז): אמר רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה דכתיב "ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך".

בשו"ת ויצבור יוסף (להג"ר יוסף שווארץ זצ"ל תרצ"ו, י"ד סימן מ' אות ח') מביא בשם הרה"ק מרוז'ין זצ"ל, שהשוחט צריך להיות מכניס אורחים יותר משאר בני האדם. בהיות כי מעשה הזביחה אכזריות, אולם אם הוא כנגד זה בעל צדקה ומכניס אורחים, מוכח שעושה משום מצוות הבורא, משא"כ אם הוא בעצמותו אכזר נשקע במזלו דמאדים שגולד בו כדאיתא במס' שבת ונעשה "אדום".

והביא שם מעשה שהביאו שוחט לפני רב אחד שהתרעמו על כשרותו, וקודם שראה אותו הרב חקר אם הוא מכניס אורחים, ואמרו לו שלא. וידבר באלה הדברים: "וימאן אדום נתן את ישראל עבור בגבולו ויט ישראל מעליו", "אדום" זה השוחט שהוא ממזל מאדים, אם לא נתן את ישראל עבור בגבולו, אז ויט ישראל מעליו" ואינו ראוי להיות שוחט, ע"כ.

אאמו"ר היה רגיל לספר, שאז בליל שב"ק בהיותם במרתף העמוק, ביקש והתחנן לפני הסוהרים והאנשים שם שיראו לעמוד לפני כסאות המשפט וכנ"ל, אולם הם ענו להם 'הלא אתם אינכם יודעים דרכי השלטון שלנו, שאצלנו יכולים שנים על גבי שנים להיות במאסר'

מסירות הנפש של כ"ק מרן הגה"צ רבי משה נתן נטע למברגר זצוק"ל
גאב"ד ור"מ מאקווא | ליזמא דהילולא כ' חשוון

הרב יעקב הייזלר

"וְשָׁמְרוּ דֶרֶךְ ד'" (בראשית י"ה, י"ט)

מבין גדולי התורה וההוראה המובהקים שעמדו לעם ה' בדור האחרון, בלטה במיוחד דמותו המאירה והמופלאה של האי גברא רבה, גאון אדיר וצדיק מופלא, איש האשכולות, זקן יושב בישיבה כל ימיו, אשר הרביץ תורה לעדרים במשך יובל שנים בהן העמיד המוני תלמידים. עמוד התורה וההוראה, מגזע אראלים ותרשישים, הגאון הצדיק רבי משה נתן נטע למברגר זצוק"ל רבה של מאקווא, בהונגריה, ולאחר מכן ניהל את עדתו קדשו לתפארה בארה"ק בקרית אתא.

באנו במאמר זה להציץ טיפין טיפין מבין החרכים, אל מסירות נפשו ודמותו הגדולה שהאירה לארץ במשך שנות דור.

רבינו זי"ע עבר את תלאות השואה האיומה, כאשר הגרמנים הארורים ימ"ש הגלו את בני קהילת מאקווא בשנת תש"ד אל עבר המחנות. באותה תקופה התגלה רבינו במלוא הדרו, כאשר לא פסק מלהגות בתורה ואף ארגן שיעורים לצעירי הצאן במסירות נפש ובגבורה עילאית.

במאמרנו זה בחרנו להביא עובדה מופלאה ממסירות נפשו לשמירת התורה באותה תקופה קשה, בשילוב נס הצלתו מידי הגרמנים ימ"ש.

וכה כותבים בניו הגה"צ שליט"א, על מסירות נפשו לשמירת השבת עד לנס הצלתו, כפי ששמעו מפי רבינו זי"ע:

"...לעיר פרעשבורג הגיעו ביום ערב שבת קודש. בליל שבת קודש הלך אאמו"ר וצללה"ה יחד עם הרב מפישיקלאדאן, הגה"צ ר' בנימין מענדלאוויטש, להתפלל באיזה ביכ"נ שהיה שם רב, והרב הנ"ל הזמין לסעודת ליל שבת קודש.

"הנה מטעם הכובש הרוסי היו לכל אחד ואחד תעודות שחרור, אשר אישרו כי נושאייהן אינם משתייכים למחנה האויב הגרמני. את התעודות היו מחויבים לקחת עמם בכל זמן ועת. יהודי שנתפס כשהתעודה אינה בידו - מועד היה להיות מוצא להורג ר"ל, או להישלח לסיביר לאחר משפט קצר.

"למרות כל זאת וחרף הסכנה בדבר, גמר אאמו"ר בדעתו כי את

השבת הראשונה בו נשתחרר מהמחנות לא יחלל ויהי מה, וכבחינת 'אלמלא שמרו ישראל שבת הראשונה', ואצלם זו היתה השבת הראשונה מכל התלאות והזמנים, שהיה עז רצונם לשמור כדת וכהלכה מבלי לטלטל דברים כאלו.

"מאוחר בלילה בליל שב"ק, בעזבם את בית הרב הנ"ל לחזור לביתם, הופיע קצין רוסי מהמשטרה מאיזה מקום מוסתר, ודרש לראות תעודתם. כשראה שלא היו להם התעודות הדרושות תפסם ואסר אותם תיכף, בחשדם כי הנם רח"ל אנשים מהגרמנים גענעראלים וכו'. לא הועילה שום התנצלות שהנם יהודים ועל פי חוק התורה אין לטלטל ברחובות העיר בשבת, עיקר טענת הקצין היתה ששפת הלשון שדברו ביניהם - שפת האידיש - היתה דומה מאוד לשפת הגרמנים 'דייטש', וכמה שהתחננו לפניו להסביר שיש להם משפחה בעיר, ונתנו להם כתובת שלהם שילכו לברר, לא מצאו אצלו אוזן קשבת. הכניסם בבית הסוהר שהיה תחת השלטון הרוסי נ. ק. וו. ד. בעומק המרתפים.

"המה ביקשו שיעמדו לפני משפט וחקירה ושם יוכיחו צדקתם, אבל כל הטענות והמענות לא קיבלו מהם. כותלי הכלא רעשו מקול צחוקם של יתר האסירים, כשאחד מהם מכריז 'כבר הוא רוצה להופיע בפני שופט, כאן בכלא נרקבים עוד בטרם זוכים להגיע אל בית המשפט'.

עבודתם קראם למשרד שלו, אאמו"ר החל לטעון שיהודי הוא שאך שוחרר ממחנות הכפייה ומובן שאינו מרגל גרמני. הקצין אמר לפניו 'איך יכולים אתם להוכיח שהנכם יהודים?' ענה אאמו"ר ואמר לפניו מאמרי גמרא ורמב"ם, הלכות ומנהגים יהודיים.

"כל מה שעברו לפניו נשאר הקצין בטענתו, שאין כל מקום להוכיח בכך שהם יהודים, ופתח ואמר להם: 'תדעו שסוד הריגול הוא שלוקחים אנשים וקצינים, ושולחים אותם ללמוד בתוך אותן המדינות עם כל פרטיהן ודקדוקיהן, כדי שלא יוכלו להיוודע מי באמת מאותה המדינה ומי מרגלים מחופשים, ובמלחמה הזאת הרי הגרמנים - אחד מרצונם היה היהודים - תדעו ששלחו למקומות שגרו בהם יהודים אנשים משלהם, ולמדו התלמוד וענייני היהדות, ועל כן אין לנו יכולים להאמין לאף אחד על מהותו האמיתית', ככה טען הקצין הרוסי.

(וזאת לדעת שהתכנית שלהם היתה שביום ראשון שולחים כל האסירים למקומות הנדחים הנ"ל הידועים לשימצה, ככה הווי הסדר שבשבת לא שלחו, כי אצלם הווי גם כן סוף השבוע ויום מנוחתם).
"פתאום אמר: 'תדעו שאני יהודי, ובעונותינו הרבים אני נמצא שבו אצל הרשעים האלו, ועל כן כל מה שתוכחו באופן התלמוד וכו' - זה הכל יודעים גם הגרמניים רח"ל ולא יועיל לכם, רק דבר אחד אני יודע, שאצל היהודים יש ענין נפלא, שהילדים הקטנים לומדים האלף-בית בניגון ותנועות, ברגש ובאופן נפלא, וזאת אני זוכר מימי הילדות שלי, וזאת ברור שענין זה לא עלה על דעת אף מרגל וקצין גרמני ללמוד אותו, כי למה יהא צורך בהתהפכות כזו, ועל כן - אם אתם יודעים זאת - הרי סימן שאתם יהודים אמיתיים'.

"מובן שתיכף ומיד אמרו האלף-בית בשפת הילדות, חן שעשועים ילדי קודש, כמו שמקובל מדור דור, קמץ אלף א וקמץ ב וכו', עם כל רגשי הניגון, ענה ואמר אותו קצין: 'הרי אתם משוחררים כי אתם יהודים, שזאת לא יכול שום גוי למסור בדרך נרגש כזה!'
"הרב מלאדאן מוסר, שאחד מהם אמר גם נוסח ה'נשמת כל חי' וכו', עם כל הנוסח הקדוש וההתעוררות והרגש הקדושה של עובד ה', ובפרט בשעה כזו מה שהיה עומד לפניו, מזה גם נתרגש אותו הקצין והודה ואמר שהם יהודים נכונים, וככה נשתחררו בעז"ה ממש ברגע האחרון, והודו כולם לה' על גאולתנו ופדות נפשנו".

(המבשר מתוך הקונטרס 'זכרון בספר')

"המשפחות בליל שב"ק חשבו שוודאי נשאר אצל הרב הנ"ל שהוזמנו אליו, כי מסתמא לא רצו ללכת באישון לילה. בבוקר כאשר ראו שלא חזרו לא אאמו"ר ולא הרב הנ"ל, מזה נעשית כבר חשדא של בהלה, ואמנו הרבנית הצדקנית זל"ה, בצירוף ש"ב ה"ה דודנו הרה"ג מוהר"ר ישע פארהאנד זצ"ל וש"ב מוהר"ר פסח לעמבערגער שהיו כבר בפרעשבורג, התחילו להסתובב מבית אסורים אחד לשני ולא קבלו שום אישור או רושם שהם נמצאים שם במאסר (וזאת לדעת כי אצל הרוסים היו בלתי מסודרים, ולא היו נרשמים בסדר הבאים והיוצאים, ככה שהמצב היה עוד יותר חמור, כי לא ידעו איך להתחיל ההשתדלויות ובאיזה מקום, ונפל פחד מי יודע ח"ו אם לא שלחום כבר לסיביר למקום החושך רח"ל).
"אאמו"ר היה רגיל לספר, שאז בליל שב"ק בהיותם במרתף העמוק, ביקש והתחנן לפני הסוהרים והאנשים שם שיראו לעמוד לפני כסאות המשפט וכנ"ל, אולם הם ענו להם 'הלא אתם אינכם יודעים דרכי השלטון שלנו, שאצלנו יכולים שנים על גבי שנים להיות במאסר ולהירקב ח"ו, ולא לעמוד למשפט, וכשכבר אוחזים ומעמידים לפי המשפט, הרי זה כבר התחלת ה'יום טוב', כיון שיש כבר אופן להידבר על כל פנים...'

הנס המופלא

"התחלת נצנוצי הניסים היתה בשבת קודש בבוקר. הרשעים הסוהרים היו מלאי שכרות כנהוג אצלם, וכן הפועלים שלהם, אז כיבדו ולקחו האנשים החדשים שנאסרו, לטאטא את החצר של האסירים והמשרדים שלהם, ומשמיא זכו לה לאמנו בהתרועעות הזו בין בתי הסוהר, ופתאום מבעד איזה חור בחומת החצר הנ"ל ראתה את שני הרבנים איככה עובדים בחצר, אז כבר ידעה וראתה המקום שלהם. תיכף רצו הביתה להביא את התעודות שלהם, והביאו מבני המשפחה מי שהיו לו קצת מהלכים בבתי המשפט, אבל כל זה לא הועיל.

"אם כל הטענות שעכשיו רק באו מהמקומות הנדכאים, והרי היה ניכר על גופם צרותיהם, בכל זאת לא הועילו, והם באחת שהנם מתחפשים ובעצם הנם רח"ל קציני נאציים.

"אחד מהקצינים שהיה ממונה שם, הסתכל בשעת עבודתם והיה קצת נראה לו שהם אינם אנשים רגילים מהרחוב, ועל כן אחרי

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האורח הנכבד שאל, מה לליטאי שכמותו ולספר 'שפת אמת' החסידי המובהק. שאל האורח "למי זה כן מתאים?" אמר הבחור: "לבחורים חסידיים כמונו למשל"

כשהרב מפוניבז' הופיע בישיבה גוראית ונתן פירוש מיוחד על 'שפת אמת' מוקשה שאף אחד לא הבין

הרב אברהם פוקס שליט"א

"לא צחקתי פי יראָה" (בראשית י"ח, ט"ו)

"בשכנותי היה דר יהודי מבוגר, חסיד גור, בשם ר' יוסף דב שטיין (או בכינויו ר' בערל שטיין). הוא היה במרוצת ימי חייו מלמד ומנהל ת"ת ובעל תפקידים שונים. ושמעתי מפיו את העובדה דלהלן, דומני שהוא היה אדם נאמן ודייקן גדול, ואשתדל בס"ד למסור כפי ששמעתי מפיו.

הנ"ל בהיותו בחור צעיר למד בתל אביב בישיבת חידושי הרי"ם, שהיו בה יחסית מספר מועט של תלמידים, בהתאם לגודל הישוב אז. בעש"ק פרשת וירא באחת משנותיה הראשונות של מלחמת העולם (דומני תש"ב), הופיע בישיבה לתפילת שחרית יהודי לא מוכר בתל אביב הקטנה, מראהו לא צעיר, וניכר היה עליו ועל מלבושיו שהוא מתלמידי החכמים יוצאי ליטא. הבחורים קצת התפלאו מה לליטאי שכזה בישיבה גוראית, אבל כמובן נשאלו בתמיהתם.

בתום התפילה ביקש אותו יהודי מהבחור בערל שטיין שעמד לא רחוק ממנו, שיביא לו בבקשה ספר 'שפת אמת' על התורה. הבחור ניגש לארון ושב עם הספר, תוך כדי שהוא תמה באזני האורח הנכבד, מה לליטאי שכמותו ולספר 'שפת אמת' החסידי המובהק. שאל האורח "למי זה כן מתאים?" אמר הבחור: "לבחורים חסידיים כמונו למשל". שחק האורח ואמר לו: "אדרבא, אני תמה איך בחור צעיר יכול להבין 'שפת אמת'. הרי זה בנוי על ידיעות רבות מכל מרחבי הש"ס, ועל המדרשים ושאר פירושי הקדמונים על הפרשה, ובלא זה לא ניתן בכלל להבינו על בוריו. ובפרט שטמונים בדבריו יסודות עמוקים של חכמה. סוף דבר אדרבא, דוקא יהודי מבוגר שכבר למד קצת בחייו, יש לו סיכוי להבין את הספר".

הבחור קצת התקשה לקבל את הדברים. אמר לו האורח "בוא נפתח ונלמד יחד איזה קטע ונראה". פתחו וראו שעומד בקצרה על השאלה הידועה (עי' אוה"ח הק' ועוד) על הפסוק "ותכחש שרה לאמר לא צחקתי כי יראה". שהדבר פלא. אם הקב"ה מעיד שצחקה, הרי צחקה, ואיך יתכן שאם האומה, שרה הנביאה, משקרת חס ושלום. והתירוץ "כי יראה" עוד יותר מפליא. וכי בגלל אי נעימות מאברהם על כך שצחקה, זו סיבה לכחש? הרי אנשים קטנים בהרבה יש שלא משקרים, ובודאי לא בגלל אי נעימות שכזו!

אומר ה'שפת אמת' (הדברים מובאים לא בלשונו) שהכוונה ש'יראה'

לא עתה, אלא בשעת מעשה. הרב מבקש מבערל שיסביר, ובערל כמובן אין לו מושג על מה מדובר בכלל. אומר לו הרב "אני אבאר לך בס"ד אבל צריך לזה איזו הקדמה: דע לך שבשנים האחרונות התחדשה בחו"ל חכמה חדשה הנקראת פסיכולוגיה, ועניינה הכרת כוחות הנפש לעומקם (אז זה לא היה ידוע ומפורסם כהיום). ומייסד החכמה הוא יהודי מתבולל מוינה (בשם ז"פ). וחידושו הכי חשוב הוא, שיש דבר הנקרא 'תת מודע', ועניינו שיש לאדם כל הזמן מחשבות שמניעות ומפעילות אותו, וגורמות לו לעשות פעולות שונות או להימנע מפעולות שונות, והוא אינו יודע כלל במודע שהמחשבות האלו קיימות (היום אנו מורגלים בזה, ואמיתת דבר זה מפורסמת, ומסתיעים בזה להבין כל מיני תופעות הנראות תמוהות, ומשתמשים בזה לרפואה או בחקירת פושעים וכהנה לרוב, אבל במושכל ראשון הדבר נראה זר מאד. היתכן שאני חושב ובכלל איני יודע ממחשבה זו?)".

"וביאר אותו חכם מה גורם לאדם להדחיק את המחשבה המסויימת לתת המודע שלו? אחת הסיבות היא כשהוא ניצב בפני עובדה שמאד מפחידה אותו, ואין לו יכולת נפשית להתמודד עמה, אזי הנפש מתוך הגנה על עצמה, דוחקת את הידיעה זו מהמודעות, וכאילו משכיחה אותה ממנו. למרות שבתת מודע זה בעצם נשאר וזה יכול לצוף משם לאחר שנים רבות או באמצעים שונים".

"ועוד דע לך, שכל הידיעות מהסוג הזה, שחכמי אומות העולם מגיעים אליהן רק בשנים האחרונות, על ידי מחקרים ממושכים,

שהיה עולה אליו והיו לומדים קצת 'שפת אמת' יחד. באותו יום ששי אמר בערל לר' כתריאל: "סבא תמיד אתה מסביר, תן לי להסביר פעם גם כן". הסבא הסכים ובערל בחר את הקטע הזה. אומר לו הסבא: "בדיוק כזה שטיקל (קטע) קשה בחרת? גם אני עצמי אף פעם לא הבנתי מה הוא רומז כאן!". ובכן בערל מסביר את הענין בטוב טעם ודעת, כפי שקיבל מהאורח הבלתי מוכר. ר' כתריאל שומע ואמר לו: "בערל דאס איז נישט דיינע (זה לא משלך), מנין לך זאת?", ובערל מספר על האורח שהסביר זאת. ר' כתריאל הרהר רגע ואמר לו: "בערל בוא תלווה אותי עכשיו לאן שאני הולך". שאל בערל: "הרי אתה לא יוצא מהבית בשעה זו!".

כבר בפולין אמרו על הרב מפוניבז' שהספר 'שפת אמת' הביב עליו ביותר

אמר לו ר' כתריאל: "בוא עמי ואסביר לך כבר בדרך". תוך כדי הליכה בזריזות של מצוה, אומר לו ר' כתריאל: "אתמול הגיעה אניה מאירופה עם פליטים, ולפי התיאור שלך אני משער שהאורח הוא הרב מפוניבז'. הוא גם משכיל בחכמות כלליות (הרב זצ"ל היה ציר בפרלמנט הפולני), ויש לו כושר הסברה מעולה, ואני זוכר עוד מפולין שאמרו שהספר 'שפת אמת' הביב עליו ביותר. לזה אני מצרף את העובדה שיש לו אמא מבוגרת שעלתה ארצה ומתגוררת ליד הישיבה (ברחוב י.ל. פרץ). בודאי בלילה הוא ישן אצלה ובבוקר הוא השכים, וראה מול עיניו ישיבה דחסידי גור. ובדיוק מתאים לו שהוא לא חיפש בכלל בדווקא מנין ליטאי, אדרבא כל חוג שפותח ישיבה על טהרת הקודש הביב בעיניו, והוא בא להתפלל עמכם. ומכיון שראוי להקביל פני אדם גדול שכזה, שבא זה עתה כפליט, אדעתא דגברא רבא לא נדרנא". הם באו לבית אמו של הרב ואכן היה זה הרב מפוניבז' שזיהה כמובן מיד את בערל מהבוקר...

ידועים לחכמי ישראל מאז ומעולם מתוך התורה הקדושה. וגם יסוד זה כבר נכתב על ידי ר' ישראל סלנטר באיגרת המוסר (שנכתבה הרבה לפני העבודה של (אותו חכם) כמעט באותן מילים. שם הוא מסביר מדוע האדם נופל לרוב במלחמת היצר. כי האדם יש לו כוחות בהירים וכוחות כהים (נסתרים, שאינם מודעים ושכליים). בכוחות הבהירים יש לו ידיעות לרוב, היכולות להועיל במלחמתו נגד היצר, אבל היצר עיקר מלחמתו בשטח הכוחות הכהים, עם טענות וחשבונות ותאוות לא מודעים לאדם, ולכן הוא נופל. אבל על ידי לימוד המוסר בשיטה המחודשת של ר' ישראל, ברגש, ובניגון עצוב ובשינון רב של מאמרים מוסריים ועוד, זה חודר לתוך הכוחות הכהים, ואז יש לו כלים מתאימים לנצח את היצר.

איך העיזה לצחוק על הבטחת הבורא ביד שלוחיו המלאכים

"ועכשיו נבוא ל'שפת אמת' שגם הוא הקדים את חכמי האומות בזה. וזו כוונתו במילותיו הקצרות, שאין כוונת התורה כלל ששרה יראה כעת בשעה שאברהם שאל אותה ולכן היא כיחשה. חלילה וחס. אלא שרה בודאי לא זכרה כלל שצחקה ולכן היא כיחשה מתוך וודאות שהיא צודקת (על כגון דא כתב הר"ן בשבועות שאם נשבע, אין זה רק שבועת שקר באונס, אלא בגדר שבועת אמת). והתורה באה להסביר איך זה ששכחה. התשובה 'כי יראה' אז בשעתו, כשצחקה, נפשה נבהלה מאד איך העיזה לצחוק על הבטחת הבורא ביד שלוחיו המלאכים, ומרוב יראה זה נדחק מהמודע, ולא היה מונח כלל בזכרונה. ושבח הוא לשרה אמנו המורה על גודל יראתה מהבורא ית'". עד כאן דברי הרב הליטאי לבערל מיודעינו. לאותו בערל היה סבא מבוגר בתל אביב, רבי כתריאל שטיין זצ"ל, שעוד היה תלמיד של ה'שפת אמת' עצמו, עובד ה' גדול. ר' כתריאל היה נוהג לטבול במקוה קרוב לחצות יום ששי והיה יושב עם בגדי שבת ולומד בלי היסח הדעת עד קרוב לכניסת שבת קודש, והיה עובר על כל המדרש רבה ותנחומא וזוהר הק' ורמב"ן ואור החיים, וכל מיני ספרי חסידות יסודיים. והיתה לו מעין קבלה שאינו יוצא מהבית בשעות אלו לשום ענין, כדי שלא להפריע את ההכנות שלו לשבת קודש. בין שאר הקביעות, היתה לו קביעות עם בערל נכדו,

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

בצר לו, הלך לכותל המערבי ושפך שיחו לפני בורא עולם. כששב לביתו, צלצל הטלפון. על הקו היה יהודי מחו"ל "בקרוב אני מחתן את בני. שמעתי שחיברת ספר חדש. אני רוצה לקנות ממך אלף עותקים, כדי לחלקם לכל המוזמנים בחתונה..."

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על כוחה של תפילה

"הנה נא הוֹאֲלֵתִי לְדַבֵּר" (בראשית י"ח, כ"ז)
וברש"י: לשון תפילה

ניתן בידינו אמצעי מיוחד של דמעה ובכי, אשר ביכולתו לחולל נפלאות, לבקוע רקיעים ולהגיע עד כסא הכבוד. וכך כתב רבינו יונה: "והמתפלל בדמע, תפלתו נשמעת, שהרי שערי דמעות לא ננעלו". בילקוט שמעוני מובא מעשה המלמד על מעלתה ועל כחה של תפילה:

מעשה בחסיד אחד, עני מרוד, שהיה רגיל להתפלל לה' יתברך שימציא לו את פרנסתו. והיה מתחנן מעומק לבו שיהא זה בדרך של כבוד, ולא יצטרך למתנת בשר ודם. נגלה אליו אליהו הנביא בדמות של גוי, אמר לו: "הא לך שתי מטבעות זהב, עשה בהם סחורה, ותראה ברכה במעשיך".

אך החסיד סרב, הוא לא רצה להנות ממתנת בשר ודם. אמר לו אליהו הנביא: "קחם בתורת הלוואה, וכשיהיה לך להשיב - תשיב".

נטל החסיד את המטבעות ומשכן אותם, תמורתם לוח סכום כסף גדול, והחל לסחור בו. הוא ראה ברכה במסחרו, ועד מהרה התעשר עושר רב.

ככל שהלך אותו חסיד והתעשר, כך הלכו ופחתו תפילותיו. עם הזמן היה שקוע כל כולו במסחרו, לא היה לו פנאי להתפלל, ואף לא ראה צרך להתפלל, שכן עסקיו פרחו ושגשגו.

קרא הקב"ה לאליהו הנביא ואמר לו: ראה מה עשית, היה לי בעולמי חסיד נאמן, שהיה שופך שיחו לפני, ומאז נתת לו שני מטבעות זהב, גרמת לו לחדול להתפלל.

אמר לו: "רבנו של עולם, אלך אליו ואטול בחזרה את מטבעות הזהב".

הלך אליהו אל אותו חסיד, ודרש ממנו ששיב לו את מטבעות הזהב. נטל החסיד את המטבעות הממושכנים והשיבם לאליהו.

והנה, מרגע שהחזיר את המטבעות, הורע מזלו של אותו חסיד, והלך וירד מנכסיו. בצר לו, חזר להרגליו הישנים והטובים. נכנס לבית הכנסת ונשא תפילה לבורא עולם מליבו השבור.

נגלה אליו אליהו הנביא ושאל בשלמו. אמר החסיד: "נהפך עלי מזלי, איבדתי את כל עושרי".

"וכי יודע אתה למה איבדת את ממונך? - כי מאז שהתחלת לראות ברכה בממונך, איבדת את תפלותיך. הקב"ה משתוקק ומתאוה לתפלותיהם של ישראל. אם תרצה, אחזיר לך את מטבעות הזהב, אך בתנאי שלא תאבד את תפלותיך".

אמר החסיד: "שגיתי בדרכי! הואיל והייתי שקוע במסחרי, לא נתתי את לבי להתמיד בתפלותי. אולם עתה אלמד לקח, אעסוק במסחר, ולא אחדל מתפילה לבורא עולם".

החזיר אליהו את שני מטבעות הזהב לחסיד. החסיד שב למסחרו ועשה בו חיל רב, אך הפעם לא שכח את אלוקיו, והיה מתמיד בתפלותיו כמימים ימימה.

טרם יקראו ואני אענה

אחד הרבנים בירושלים, מחבר ספרים ידוע, עמל זמן רב על אחד מספריו. הוא השקיע בו ממון רב, והדפיסו באלף עותקים שהופצו בחניות הספרים. הוא קיווה שבמהדורה הראשונה יכסה את ההשקעה, ובהכנסות יממן את המהדורה השנייה, ממנה אולי יצליח לשלשל מעט רווחים לכיסו.

אך כל דבר צריך מזל, אפילו ספר תורה שבהיכל (זהר נשא, קלד ע"א). במשך תקופה היה הספר מנח בחנויות הספרים כאבן שאין לה הופכין. כעבר זמן אסף המפיץ את הספרים ממדפי החנויות, והחזירם לרב המחבר.

ספר. יטענו לו: אם אין לך כסף, למה הוצאת את הספר?! בשובו מהכותל ראה אדם זקן, שמעד ונפל על הארץ. מיהר לתמך בו ולסייע לו להתרומם. שאל הרב את הזקן: "להיכן כבודו צריך להגיע?"

"לרחוב פלוני בשכונת רחביה".

הרב הזמין מונית ונסע עמו לביתו, סיע לו לרדת מהמונית והוליד לביתו. הזקן הודה לו מקרב לב על סיועו. לאחר מכן נטל הזקן פתק וביקש מהרב שיכתב בו את פרטיו. הרב כתב את פרטיו והחזיר את הפתק לזקן. הזקן עלעל בפתק, וכשראה את כתבתו של הרב, שאלו אם מכיר הוא אדם פלוני. השיב הרב שהוא שכנו הטוב של אותו פלוני.

השניים נפרדו לשלום. כשהגיע הרב לביתו כבר חיכה לו השכן פלוני ליד דלת ביתו ואמר: "הזקן שעזרת לו ביקש ממני לבוא אליך. אתה יודע מיהו?"

"לא".

"זהו העשיר הידוע, שתרם מיליונים למוסדות תורה. הוא שלח אותי לשאל אותך במה אפשר לעזור לך..."

הרב סיפר לשכנו על ההשקעה הכספית הגדולה בהוצאת ספרו. השכן סיפר על כך לעשיר, מיד שלף העשיר פנקס צ'קים מכיסו וכיסה את כל חובותיו. צאו וראו מהו כחה של תפלה!

(מתוך הספר 'משכני אחריו' פנחס)

מה יהיה עכשיו? היכן יאחסן את הספרים? ומה יהיה על ההשקעה הגדולה?

הרב היה שרוי בצער. בצר לו, הלך לכותל המערבי ושפך שיחו לפני בורא עולם.

כששב לביתו, צלצל הטלפון. על הקו היה יהודי מחו"ל, גביר גדול. "בקרוב אני מחתן את בני. שמעתי שחיברת ספר חדש. אני רוצה לקנות ממך אלף עותקים, כדי לחלקם לכל המוזמנים בחתונה..."

הרב לא ידע איך להודות להשם יתברך - "והיה טרם יקראו ואני אענה" (ישעיהו סה, כד). הוא התנצל באזני הגביר שאין לו אלף עותקים, נשאר רק תשע מאות וארבעים...

עוד באותו שבוע הוא קיבל סכום גדול שכסה בבת אחת את כל ההשקעה, ובנוסף לכך נשאר לו רוחים נאים.

השגחה פרטית מכח התפלה

סיפור מופלא נוסף של השגחה פרטית שסיפר אותו רב:

הוא השקיע ממון רב בהוצאת אחד מספריו. הוא היה שקוע בחיבור ספר אחד על הלכות טהרה, ולא היה לו פנאי למצא משקיע לספרו, ובעקבות זאת נאלץ להכנס לחובות כבדים.

מה עושים? פונים לבורא עולם. הלך לכותל המערבי והתפלל לה' שיזמן לו משקיע להוצאת הספר.

בדרך הטבע, אין זה פשוט למצא אדם שיסכים לממן הוצאתו של

קב ונקי
הרב צבי וינברג

ונראה שיש סמך לדבריו במדרש תנחומא (פרק כג) "ויאמר אברהם אברהם- למה ב' פעמים? שהיה ממנהר והולך לשחוט", וכן בתנחומא (פר' צו פרק יג) "ולמה אמר אברהם אברהם שני פעמים? בשביל שהיה רצונו לשוחטו ולעשות רצון קונו היה המלאך ממנהר ואומר אברהם אברהם".

האדם הגדול שעמד בתפילה ולא שמע כלל שיורים ליד אוזנו ברובה

"ויקרא אליו מלאך ד'... ויאמר אברהם אברהם"

(בראשית כ"ב, י"א)

ברש"י כתב שלשון חיבה הוא שכופל את שמו, ומקור דבריו מבראשית רבה (נו, ז) ובמדבר רבה (יד, כ).

בספר סדר פרשיות להאדר"ת כתב: "בדרך צחות יש לפרש שבשביל צדקתו וחסידותו שהיה שקוע בעבודתו לא שמע קריאת המלאך בפעם אחת, וכאשר שמעתי מחסיד קדוש אמיתי אחד ר' ישעי' זעחאווצר זצ"ל שניסה אותו אדון אחד בעת שעמד בתפילת שמונה עשרה וירה בקנה רובה סמוך לאוזנו ולא שמע מאומה", ע"כ.

מה אפשר לקבל ב-18 ש"ח?

בא להיות שותף בזכויות לדורי דורות

1

תרומה בסך 18 ₪ ל-15 חודשים סך תרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 400 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 + כרטיס להגרלה הגדולה

3

תרומה בסך 18 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 360 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 560 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

4

תרומה בסך 18 ₪ ל-22 חודשים סך תרומה 396 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 580 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "דרש דוד" על המועדים, כרך א' או ב'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

5

תרומה בסך 18 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 432 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 630 ₪:
 גביע כסף
 סכין לחלות כסף
 כף לעוגה כסף
 + 3 כרטיסים להגרלה הגדולה

6

תרומה בסך 36 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 720 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1350 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "חפץ חיים" מהדורת 'דרשו'
 ספר "מועד לדוד"
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 6 כרטיסים להגרלה הגדולה

7

תרומה בסך 36 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 864 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1790 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 "דרש דוד" על התורה 3 כרכים
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 10 כרטיסים להגרלה הגדולה

מאות תלמידים מצטרפים לספסלי הלימודים
 במוסדות תורניים, ע"י פעילי 'אחינו'

עזור לנו לעזור להם, ותזכה גם אתה בזכויות
 לדורי דורות.

בוא להיות שותף בזכויות לדורי דורות.

התורמים יכנסו להגרלה כוללת בסכום של

50.000 ₪

פרס ראשון: זכייה בסך 20.000 ש"ח

פרס שני: זכייה בסך 10.000 ש"ח

פרס שלישי: זכייה בסך 5000 ש"ח

פרס רביעי: זכייה בסך 1500 ש"ח

פרס חמישי: זכייה בסך 1000 ש"ח

פרס שישי: זכייה בסך 500 ש"ח

ועוד 6 הגרלות ביניים בסך 2000 ש"ח כל אחת

ובנוסף, 'דרשו' מעניק מתנות באופן מידי עד לשווי

1790 ₪

להצטרפות וקבלת המתנות: 02-5609000

מעולם לא היתה לי בעיה למצוא מתנדבים. ההיפך הוא הנכון, אנשים עומדים בתור כדי לקבל את הזכות הזאת. זה כבר התפרסם כסגולה מיוחדת לזוגות חשוכי ילדים, ואכן זוגות רבים מספור נושעו לאחר שעשו כאן תורנות בשבתות

המוהל הרה"ח ר' אליהו ירט מספר על פרויקט משולב של הכנסת אורחים וביקור חולים, המתנהל כבר למעלה מ-45 שנה בבית החולים 'קפלן' ברחובות.

הרב יעקב אליעזר לוסינגמן שליט"א

"וְסֵעֲדוּ לְפָנֶיךָ אַחַר תַּעֲבֹרוּ" (בראשית י"ח, ה')

כל יהודי שומר תורה ומצוות שנקלע בשבת קודש, ב-45 השנים האחרונות, לבית החולים 'קפלן' ברחובות, יודע: בקמפוס בית החולים פעיל ארגון 'עזרת חולים', מיסודו ובהנהלתו של המוהל הנודע הרה"ח ר' אליהו ירט, אשר במסירות נפש בלתי ניתנת לתיאור, עמל ומכין יחד עם בני ביתו סעודות שבתיות למבקרים ב'קפלן', החל מסלי מזון הכוללים את מאכלי השבת המסורתיים ומחולקים לשומרי השבת במחלקות האשפוז, וכלה באש"ל מלא, כולל סעודות שבת כיד המלך ולינה בתנאים משופרים, במלונית המיוחדת הפועלת במתחם בית החולים.

"אני כבר לא זוכר מתי בדיוק התחלנו עם זה", מספר הרב ירט, "זה היה בשנת תשל"ב או אולי תשל"ג. התחלנו בקטן, ומהר מאוד הארגון הלך וגדל עד שהגיע לממדים שמעולם לא העזתי לחשוב שהוא יגיע".

"כמו כל דבר טוב שיהודי עושה, גם הארגון הזה נוסד בעצם כמעט באקראי. זה התחיל בכך שהגיעו לבתי יהודים שומרי שבת שנקלעו לבית החולים 'קפלן' בשבתות, יחד עם יולדת או עם חולה שהתאשפז, ולא היה להם איפה להתארח, לעשות קידוש ולאכול כזית חלה. חלקם הכירו אותי ובאו לביתי, והיו גם כאלו שפשוט נכנסו לעיר רחובות, ושאלו איפה יש יהודים שומרי שבת, הם שוטטו וחיפשו עד שהגיעו לשכונת פא"י, והזמנתי אותם לביתי".

"אבל אני ראיתי שלא די בכך. הם הגיעו מזיעים ותשושים, אחרי הליכה ממושכת בעיר לא מוכרת, בחום ובקור. הבנתי שאם אנחנו באמת רוצים לתת פתרון ליהודים שומרי שבת, אנחנו צריכים להתחיל לפעול מתוך מתחם בית החולים עצמו".

"התחלנו לחלק מנות בבית החולים עצמו. מלאכה שבה אנחנו ממשיכים גם כיום, למרות שאנחנו כבר מפעילים מלונית בתוך המתחם. המנות כוללות דגים, בשר שאפשר לאכול קר, כמו פסטרמה וכדו', תמצית של מרק עוף שמבושל בריכוז גבוה ואפשר להמיס אותו במים רותחים ולקבל צלחת מרק מהבילה, מבלי להיכנס לספק בעניין של מבשל בשבת חלילה, לחמניות

ל'לחם משנה' בשלושת הסעודות, סלטים, יין ומיץ ענבים לקידוש ולהבדלה, ואנחנו אף פעם לא שוכחים את החרדל, שאותו אנחנו נותנים לאורחים שלנו כמו אברהם אבינו עליו השלום שנתן לאורחיו לאכול חרדל. את לשונות הבקר אנחנו לא נותנים לצערנו, אבל אולי בעתיד נזכה גם לכך..."

"מלבד המזון עצמו, אנחנו מחלקים גם את כל מה שצריך כדי לעשות את השבת נעימה, החל בעלוני שבת מעניינים, וכלה בקסמי שיניים, מפית לחלות, מפינונים לשימוש במהלך הסעודה, כוס לקידוש, נר קטן ובשמים להבדלה וכמובן נרות להדלקה בערב שבת קודש. כל בוקר כשאני מברך "שעשה לי כל צרכי", אני חושב על קסמי השיניים של שלי השבת... זה "כל צרכי" באמת ובתמים, כי כשאדם נמצא בבית החולים, אם אין לו את הקיסם שהוא זקוק לו, זה יכול מאוד להציק..."

"בהמשך פניתי להנהלת בית החולים, והצעתי להם לפתוח גם מקום לינה לאורחים. במתחם של קפלן היו אז עשרות ביתנים שנתרו עוד מהתקופה בה המקום שימש כמחנה צבאי. רבים מהם קיימים גם כיום, והיה ביתן אחד כזה שהיה די נטוש ולא נעשה בו שימוש כמעט. הוא היה מחולק לשתי דירות, שאחת מהן היתה בשימוש על ידי עובד המקום שהתגורר שם, והחצי האחר ניתן לנו באופן זמני כדי להפעיל שם מלונית קטנה לטובת באי בית החולים, שומרי השבת".

כבדה מאוד. ה'פני מנחם' ראה שנבהלתי אז הוא הרגיע אותי ואמר לי "אל דאגה, לא תהיה לך בעיה עם זה".
"ואכן כדבריו כך היה, מעולם לא היתה לי בעיה למצוא מתנדבים. ההיפך הוא הנכון, אנשים עומדים בתור כדי לקבל את הזכות הזאת. זה כבר התפרסם כסגולה מיוחדת לזוגות חשוכי ילדים, ואכן זוגות רבים מספור נושעו לאחר שעשו כאן תורנות בשבתות".
"אני עצמי מעולם לא נצרכת לעשות שבת בבית החולים, כי כמו שאמרתי, אף פעם לא חסרו לנו מתנדבים, אבל בכל זאת רציתי לראות מקרוב איך זה מתנהל, אז עשיתי את זה כסגולה למשפחה שהיתה זקוקה לישועה, וב"ה הישועה אכן לא בוששה לבוא אחרי שעשיתי כאן תורנות מספר פעמים".

סביר להניח שהיו לכם לא מעט שאלות הלכתיות במשך השנים. איך באמת התמודדתם בנושא? את מי שאלתם?

"קודם כל רחובות היא עיר מלאה חכמים וסופרים ולא חסרים לנו כאן רבנים ידועי שם ב"ה, אבל זכיתי גם לקרבה יתירה אצל מרן הגר"ש ואזנר זצוק"ל, שאבי היה בידידות גדולה אתו עוד מהתקופה שבה התגורר ה'שבט הלוי' בירושלים, והיה שכן של הורי".
"באחת הפעמים כשזכיתי להיות המוהל בברית של אחד מניניו של הרב ואזנר, הוא קרא לבן שלו הצביע עלי ואמר לו: "אתה רואה את היהודי הזה? כשגרנו בירושלים, ואמא ע"ה היתה צריכה לנסוע לבית היולדות, היינו שמים אתכם, הילדים, בבית שלהם..."
"בשאלות מורכבות התייעצתי לא פעם עם הרב ואזנר, והוא תמיד קיבל אותי במאור פנים מיוחד שעד היום צרוב בלב שלי. כך למשל התלבטתי במשך שנים רבות בשאלה איך אני מגיש מרק חם לאנשים במחלקות. מי שמגיע למלונית, זה לא בעיה. יש לנו מטבח עם פלטות שבת והאוכל עומד על הפלטה כמו בכל בית. אבל איך אני נותן מרק חם לאנשים שנמצאים במחלקות, שלא יכולים לזוז מהחולה שאותו הם מלווים?"

"חשבנו לתת קוביות מרק או אבקת מרק, אבל הרב ואזנר אמר שיש עם זה בעיה, כי לא בטוח שזה עבר בישול קודם. בדקתי ב'אוסם' ובחברות נוספות, והתברר שזה כן עובר אידי, אבל הרב ואזנר חשש בעיקר מעשבי התיבול שלא עוברים אידי ובישול קודם לכן, ובכלל השאלה אם האידי נחשב כבישול לכל דבר או לא... בסופו של דבר מצאתי פיתרון שעליו המליץ לי בעל קייטרינג גדול בלונדון, הוא אמר לי להכין מרק תמציתי, ומאז באמת אנחנו מכינים אצלי בבית, מעמידים כל שבוע סיר עם הרבה עוף, עצמות ועשבי תיבול, ומכינים מרק מאוד מאוד מרוכז. לאחר מכן מחלקים לקופסאות קטנות ומקפיאים, וכך מחלקים בסלי המזון בערב שבת במחלקות. בליל שבת אפשר לקחת את המרק הקפוא, להכניס לכוס עם מים חמים, והרי לך מרק עוף חם, כשר למהדרין וללא שום ספק של חילול שבת, באישורו של רבינו בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל".

"השקענו במקום 45 אלף שקל, שיפצנו וסידרנו, עשינו חלוקה פנימית טובה יותר, וכך יצאנו לדרך עם בשורה שלא היתה אז באף בית חולים אחר בארץ, מקום לינה וסעודות שבת לשומרי שבת שמלווים את המאושפזים בבית החולים".

"כמובן שכל האוכל שאנחנו מחלקים שם נמצא תחת פיקוחו המהודר של הגאון רבי אברהם יצחק רובין שליט"א, ראש בד"ץ מהדרין. הרב רובין אמר לי בזמנו, שכשמבשלים אוכל למוסד, חייבים לקבל הכשר. "אם תזמין אותי אליך הביתה, אני אוכל בשמחה כי אני סומך עליך", הוא אמר לי, "אבל אם אתה מבשל לציבור, באופן מסודר וקבוע, זה כבר עניין אחר ולזה צריך הכשר".
"בהמשך היתה לנו בעיה עם השכן שהשתמש עם החצי האחר של הבית. הוא לא היה מתאים להיות שכן ליהודים שומרי שבת. פניתי להנהלת בית החולים וביקשתי בעדינות שאולי יעבירו אותו לביתן אחר וישכנו לידינו משהו אחר או אולי מרפאת חוץ כלשהי. אבל בהנהלה לא הבינו על מה אני מדבר, אמרו לי "תגיד לו שיפנה את המקום, אין לנו עניין שהוא יגור כאן, הביתן כולו שייך למלונית שלך".

"ראיתי כמה סייעתא דשמיא מלווה את הפעולות שלנו. מלכתחילה לא חלמתי שיינתנו לי שם אפילו חדר אחד, אבל ביקשתי בכל זאת, והנה לא עבר זמן רב ויש לנו ביתן שלם, אנחנו יכולים להרחיב את הפעילות ולארח יותר אנשים בתנאים טובים יותר".

"כמובן שזה עלה כסף רב לשפץ ולהכשיר את המקום, אם אני זוכר נכון זה עלה כ-90 אלף דולרים, כי החלפנו את הגג, הרחבנו חלונות, עשינו אינסטלציה חדשה ועוד ועוד - אבל לקב"ה לא חסר כסף, הוא אף פעם לא קימץ בכספים בכל הקשור לפעילות שלנו שעולה הרבה מאוד. תמיד מגיעות התרומות בזמן, והפעילות ב"ה רק הולכת ומתרחבת בעזרתם הנדיבה של יהודים טובים ובסייעתא דשמיא אדירה המלווה אותנו לכל אורך הדרך".

מפעיל את המלונית בשבתות? זאת בטח משימה די מורכבת...

"זאת בהחלט משימה לא קלה, כי אנשים באים לבית החולים גם באמצע הלילה, בין אם זה עם יולדת או במקרים פחות משמחים. המארחים צריכים להיות זמינים כל הלילה, לקום לכל אחד שדופק בדלת, להגיש לו סעודה אם הוא עדיין לא אכל, ולהראות לו איפה יש מיטה פנויה עבורו".

"כשיצאנו לדרך עם האירוח בשבתות, נועצתי בעניין עם מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'פני מנחם' מגור זצוק"ל. אמרתי לו שאני מחפש זוג מבוגר שכבר חיתנו את כל הילדים, שיעשו את זה בקביעות, אבל הרבי אמר לי לא ולא. זאת משימה מורכבת, ולכן אני צריך למצוא כמה זוגות של מתנדבים שיעשו את זה בתורנות. האמת שדי נבהלתי מהרעיון הזה. מאיפה אני אמצא כל שבת מארחים אחרים? אולי בתשלום אני אצליח אבל מדובר בהוצאה

הרב וואזנר סיים לספר, ולחץ בחום את ידי החולה השוכב לפניו: "כשראיתי את החיוך שלך - נזכרתי בסיפור הזה. אתה שואל כיצד תוכל לברך 'שעשה לי כל צרכי' כשאינך יכול לעשות דבר? אתה מרגיש חסר יכולות מעש? - הרי יש לך שליחות מיוחדת, יש לך שליחות לחייך!"

מה גילה גאון הדור במחלקה הפנימית?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וַיֵּרָא אֵלָיו ה'" (בראשית י"ה, א)

פרשת השבוע הנוכחי, פותחת בתיאור מעמד מרגש ומרומם במיוחד. בגיל 99, מבוגר ושבע ימים, מל אברהם אבינו את עצמו והפך ליהודי הראשון עלי חלד. ביום השלישי למילתו, כשאברהם עסוק ברפואתו וטרוד בכאביו, מתרחש אירוע נורא הוד באלוני ממרא...

לא שועי עולם, לא מלאכים ולא שרפים. לא חברים קרובים או רחוקים, לא אנשים שהכיר או שקירב. בורא עולם, הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו, מתגלה אליו, מגיע למעונו. לא לתת נבואה או לדבר עמו - אלא פשוט כדי לבקר את החולה, פשוט כדי לדרוש בשלומו של אברהם אבינו מקרוב!

כאן מתגלה לנגד עינינו, מלוא יפעתה של מצות ביקור חולים, אשר הראשון שקיימה - הוא הקדוש ברוך הוא. כאן אנו נחשפים לפן ייחודי במצוות החסד, ולמצוה שלפי חלק מהדעות היא מדאורייתא - מצות ביקור חולים. המצוה לבוא, לבקר, לדרוש בשלום החולה ולהתפלל עליו, להשתתף בצערו ולעודד את רוחו.

אם נביט סביבנו, רבים מאיתנו יתקלו ביהודי מוכר פחות או יותר, שעובר עליו חולי או כאב חלילה. זו יכולה להיות מחלה קשה ל"ע, ואפילו שפעת מזדמנת. לפעמים בן משפחה חולה וכל סדר היום מתערער, לפעמים חבר מהכולל או מהעבודה נעדר כבר כמה ימים, ואולי שכן שלא ראינו אותו מזה שבוע. כל אלה נתונים בצרה, מתייסרים, כואב להם, הם סובלים ונאנחים...

האם יש משהו שנוכל לעשות עבורם? יש לנו מה לעשות לשפר את בריאות החבר השוהה בבית החולים, או ידיד שכבר לא נראה מספר ימים? יש לנו כלים או דרכים להקל עליהם, לסייע לרפואתם, לנסות להובילם בחזרה אל דרך הבריאות האיתנה?

מתברר שכן. לא פחות מהרופא המטפל, יש לנו את היכולת לקבוע את גורלו של החולה. הגמרא בנדרים דף מ' קובעת באופן ברור, 'המבקר את החולה גורם לו שיחיה!'. כן! לביקור חולים יש כח חזק במיוחד, לגרום לחולה לחיות, להחזיק מעמד, לשפר את מצבו! זה בדינו להועיל לחולה ולרפאו - באמצעות הביקור אצלו!

זה עובד בשני המובנים: ראשית, כי המבקר חולה מתפלל עליו ביותר התרגשות, חי את כאבו ומתחנן על שלומו ורפואתו. אחרי

ביקור אצל החולה, ההזדהות עמו כה גדולה, הכאב הופך למשותף, עד שהוא מוביל את המבקר לתפילה ביתר שאת, ביותר התלהבות ועם הרבה יותר כוונה, ואין כמו תפילה כדי לשפר את מצב החולה! לכן, התפילה על החולה בעת הביקור - היא חלק מהמצוה, שבלעדיו לא תהיה המצוה מושלמת.

אך גם בפן הרגשי - המבקר חולה משדר איכפתיות ורגישות לזולתו הסובל, ובעצם בואו לבקר הוא מעביר לחולה מסר של תמיכה, אמירה של עידוד: 'אני איתך, באתי לשאול לשלומך, באתי לראות מה מצבך'. רופא יכול לשפר את מצבו הפיזי של החולה, אך רק מבקר איכפתי ורגיש יכול לשפר את מצבו הנפשי, להעניק לו עידוד שיסייע לו לצלוח את המחלה בשלום ולשוב לבריאות איתנה.

כשמבינים עד כמה המצוה הזו משדרת אכפתיות ורגישות, כמה נשיאה בעול עם הזולת הסובל יש בה, כמה חסד אמיתי צרוף של תמיכה במישהו מתקשה טמון בתוכה, קל יותר להבין את רוב המתנות המורעפות על המבקר חולים. הגמרא במסכת נדרים מבטיחה כי המבקר חולים, ניצול מיצר הרע. ביקור חולים הוא 'קדם הגנה', שאותו יצר ערמומי ונוראי שאינו חדל להשכים לפתחנו ולנסות להכשילנו - נסוג מפניו, בורח ממנו. המבקר חולים זוכה לסייעתא דשמיא ושמירה עליונה מפני היצר הנורא, וחייו הופכים למאושרים ורגועים יותר!

הבה נזכור זאת, כי החולים, לא עלינו, מצויים בינינו. הם צמאים

ליחס, למילת השתתפות, לביקור מרגש, למילה טובה או לעוגה מלווה בבלון פורח. למרות שלא תמיד נעים לשאול או לבקר, אך הרבה יותר כדאי להתגבר: לבקר, לעודד, לחזק, לתמוך, להתפלל - כי הביקור שלנו יכול להביא בכנפיו את רפואתו של החבר, וגם להרעיף עלינו שפע טובה וברכה!

נתפלל כולנו: אבינו מלכנו, שלח רפואה שלימה לחולי עמך, ושמור על הבריאים שלא יחלו, ונוכל כולנו לעבדך בשמחה ובטוב לבב מתוך בריאות איתנה!

חיוך ששינה את המצב

היה זה בלובי הכניסה למרכז הרפואי 'מעייני הישועה'. מסדרונות בית החולים לבשו חג, הצוות הרפואי היה נרגש, המאושפזים ובני המשפחות המתונו כבר לרגע הגדול. בשעה היעודה הגיע הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל לבקר בבית החולים שנוהל בהכוונתו, והכל היו נרגשים לקראת ביקורו של גדול הדור.

בין העומדים בשורה הראשונה לקבל את הרב בברכת שלום, עמד גם הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, רב בית החולים בזמנו וכיום רבה של אחוזת ברכפלד. הוא לא המתין לברכת שלום בלבד, עז היה רצונו לפרוש בפני גדול הדור שאלה הלכתית, אותה נשאל הבוקר על ידי אחד המטופלים. מכיוון שלא ידע כיצד לענות, המתין להזדמנות לשאול את פוסק הדור כיצד יש להורות.

לקראת תום הביקור המרומם, ניגש הרב זיכרמן אל הגאון הרב וואזנר, ופרש את השאלה. מדובר ביהודי מבוגר יחסית, הסובל כאבים שונים ומשונים בכל חלקי גופו. הוא מרותק למיטתו, זקוק לעזרת הצוות הרפואי בכל פעולה קטנה כגדולה, וימיו ובעיקר לילותיו הפכו לכעין סיוט מתמשך, כשהוא לא מסוגל לסייע לעצמו בכלום, ממש כך. 'האם אני יכול לבקר' שעשה לי כל צרכי? והלא אני מוגבל כל כך, אין בכוחי לדאוג לצרכי כלל?' שאל החולה.

כשמוע הרב וואזנר את השאלה, לבו הגדול כבר הבין דבר מתוך דבר... 'היכן הוא מאושפז?' - שאל הגאון. 'ב'פנימית', בחדר השלישי משמאל...'. - השיב הרב זיכרמן, והרב וואזנר ממרום גילו ומעמדו, החל עושה את דרכו למקום. כשהמעלית נפתחה ודמותו של גדול הדור נראתה בפתח המחלקה - נעמד כל הצוות ביראת כבוד, דרוכים ונרגשים מהביקור המפתיע.

הרב וואזנר חיפש את חדרו של החולה, ומיד שם פעמיו לשם. כשנכנס ונתקל בעיני החולה המדובר, ניכר הצער על פניו של הרב וואזנר. לא קל לראות יהודי סובל כל כך, מחובר לכל כך הרבה מכשירים ומחטים, והוא שוכב חלוש וכאוב כמעט ללא ניע... החולה הבחין לפתע באורח המרומם שנחת לפתע בחדרו, וניסה לקום מהמיטה...

הרב וואזנר חיווה לו מיד בידיו כי יישב, לבל יטריח עצמו אפילו מעט. הוא קרב אליו, לחץ את ידו בחום, ושאל בהשתתפות: 'מה שלומך? איך אתה מרגיש?' - - -

החולה נאנח, חייך קלות, ושוב נאנח. הרב וואזנר ניצל את 'פירצת' החיוך הקטנטן שעלה על שפתי החולה, ושאל קצרות: 'תרצה

לשמוע סיפור?' החולה הנהן במבוכת מה, והצוות הרפואי שהלך והתקבץ במקום פער עיניו בסקרנות מי הוא זה החולה האלמוני, אשר גדול הדור הולך לספר לו סיפור במחלקה הפנימית? - - - 'היה זה כשהייתי עלם צעיר, פתח הרב וואזנר בהתרגשות וחשף טפח משנות נעוריו, 'אני נזכר שכאשר למדתי בישיבת 'חכמי לובלין' בראשות הגאון הנודע רבי מאיר שפירא זצ"ל, פעם קראני ראש הישיבה לבוא עמו, לבקר יהודי שחלה עד שלא כבר הצליח לקום מהמיטה. התלוויתי לרבי לביקור בביתו של החולה, ומיד כשנכנסנו ראינו כי מצבו אכן קשה מאוד...'

כשהחולה הבחין בנו, חייך מאוזן לאוזן, ועל שפתותיו עלתה בת שחוק קלה. זה היה קצת מוזר - האיש במצב כה קשה, בקושי יכול לזוז, והוא מחייך חיוך גדול ורחב?! לשמחה מה זו עושה?! מורי ורבי שאל את החולה שאלה זו, ונפעם מתשובתו. וכה השיב החולה: 'הייתי שמח לקום לכבוד הבאים במעוני, להגיש להם שתיה קרה, אולי לכבדם בעוגה חמה... אך אין ביכולתי לעשות זאת! הדבר היחיד שאני יכול לעשות כדי לשמח ולכבד את הבאים בצל קורתך, הוא לחייך אליהם, לשמוח על ביקורם, להגיב להם בחיוך רחב וגדול. יבין כבוד ראש הישיבה! זה הדבר היחיד שאני יכול לעשות לכבוד הבאים לבקרני, זו השליחות שלי עלי אדמות, כי זה מה שאני מסוגל לעשות! - האם לא אעשה זאת בחיוך גדול ורחב ככל יכולתי ויותר?!' הרב וואזנר סיים לספר, ולחץ בחום את ידי החולה השוכב לפניו: 'כשראיתי את החיוך שלך, נזכרתי בסיפור הזה. אתה שואל כיצד תוכל לבקר' שעשה לי כל צרכי' כשאינך יכול לעשות דבר? אתה מרגיש חסר יכולות מעש? - הרי יש לך שליחות מיוחדת, יש לך שליחות לחייך! תחייך לאנשים הבאים לבקרך, תחייך אפילו לעצמך! תתעודד, בעזרת השם אנשים יצאו ממצב כמו שלך, תחייך ותשמח, 'כי בשמחה תצאון' מכל הצרות ותזכה לרפואה שלימה!' הרב וואזנר הוסיף לעודדו במילים חמות ומרגיעות, ואחר כך פנה ויצא מבית החולים. את המשך הסיפור שמענו מכלי ראשון, המעיד עליו כפי ששמענו מהרב זיכרמן, שהתעדיכן מהרופא המטפל: באופן מפתיע ויוצא דופן, החל מאותו ביקור השתפר מצבו של החולה. הוא החל לקום ואף ללכת בכוחות עצמו, ומצב בריאותו השתפר באופן מעורר השתאות!

מדהים עד כמה גדול הכח של ביקור חולים, עד כמה הוא יכול לחולל מהפך, ולהביא יהודי חולה להבראה שלימה ואיתנה. כי העובדה שמבקרים בצילו, מעודדים אותו, נוסכים בו כוחות, משתתפים בצער, משנה לחלוטין את הסטטוס, משפרת את מצב החולה לאין ערוך, וכפי שהגמרא אומרת וסיפור זה מוכיח - הביקור גורם לו שיחיה!

לפעמים אדם עשוי לחשוב, אולי אני חשוב מדי או פשוט מדי לבקר אצל פלוני, הוא לא זקוק לי או שאין לי את הפנאי לעסוק בו. נעמיד לנגד עינינו את דמותו של גאון הדור המבקר אצל יהודי פשוט במחלקה פנימית, מתוך הבנה כי ביקור חולים הינו מצווה המוטלת על כל אחד מאיתנו, בכל גיל ומעמד, כפי שנפסק להלכה.

כל מה שצריך לעשות, זה ללכת ולבקר, לחפש היכן ניתן לעודד, היכן

והנה תיכף כאשר הוציא החפץ חיים את ארנקו כדי להחזיר לו עודף, חטף היהודי את הארנק מידי החפץ חיים ונמלט עם כל השלל שכלל כארבע מאות רובל, שהיו מיועדים להוצאות הדפוס של ספרי החפץ חיים...

ועל תפילותיו של רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, על ילדי ישראל שלא זכו לאור התורה

הרב ישראל ליוש

"וַיִּגְשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲאֵף תִּסְפָּה צְדִיק עִם רָשָׁע" (בראשית י"ה, כ"ג)

הזוהר הקדוש אומר דברים נשגבים על פסוק זה: אמר רבי יהודה, רחמיז של אברהם גברו על רחמי נח. כאשר הקב"ה אמר לנח לבנות תיבה כי מלאה הארץ חמס, והוא עומד להשחית את הארץ, הוא אכן באמונה שלמה בונה תיבה מאה עשרים שנה, אבל הוא שותק ולא מבקש תחנונים שיכפר ה' לעם על חטאיו. ואילו אברהם, בשעה שאמר לו הקב"ה כי רבה וכבדה חטאת סדום ועמורה, והוא עומד לעשות בהם כלה, תיכף הוא נזעק לעזרתם ומבקש: "האף תספה צדיק עם רשע?!".

נח לא ביקש רחמים כלל, כי הוא האמין שאם הקב"ה פסק את דינם למבול, כבר כלול בפסיקה זו את כל הרחמים שיכול היה הקב"ה לרחם עליהם. גם אברהם, מאותה סיבה ביקש רחמים רק כפי הצדק, כי האמין שלו היה מגיע להם יותר מן הצדק, מלכתחילה לא היה הקב"ה גוזר עליהם הפיכה. אבל משה רבינו - הסביר המשגיח - ענוותנותו הגדולה הביאה אותו לאהבת ישראל עצומה כל כך, עד כדי כך שלא ראה כלל את רעתם של האחרים. הוא ראה תמיד בכולם אך ורק את טובתם, וכיון שטובתם היתה שימחלו להם במחילה שלמה, אף מעבר למגיע להם מן המשפט, עורר עליהם רחמים גדולים, ולא שקט עד ששמע מפי הגבורה: 'סלחתי כדברך'.

ממשיך הזוהר: אמר רבי אלעזר, אף אברהם לא נהג בשלמות כראוי, כי הוא רק ביקש לעשות צדק, שלא ימות צדיק עם רשע. בתחילה ביקש שחמישים צדיקים יגנו על העיר, וסיים בבקשה שאפילו אם רק ימצאו שם עשרה צדיקים - לא ישחית בעבורם את העיר. אבל בזאת הוא סיים ולא ביקש עוד. לעומתו, משה רבינו עשה בשלמות, הוא ביקש מהקב"ה שימחל לעם ישראל אף לפנים משורת הדין, שהרי כאשר אמר לו הקב"ה: "לך רד כי שיחת עמך ישראל, עשו להם עגל מסכה, הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם". מיד - "ויחל משה את פני ה' אלוקיו ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך...?", ולא נח ולא שקט עד שאמר: "ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת". ורק כשאמר לו הקב"ה: "סלחתי כדברך" - נתרצה. מסיים הזוהר הקדוש: 'לא היה בעולם אדם שיגן על דורו כמשה, שהיה רועה נאמן'.

המשגיח תיבל את דבריו בספור על מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל. התגלגל דינו של בחור ישיבה לערכאות, והחפץ חיים הוזמן להעיד לטובתו. הסניגור רצה להציג בפני השופט את גדלותו וצדקותו של העד - החפץ חיים, ולשם כך סיפר לשופט שפעם נכנס גנב לביתו של החפץ חיים וגנב משם כמה חפצים, כאשר הבחין בכך החפץ חיים, רץ אחרי הגנב ואמר לו: 'מחול לך מחול לך...'. השופט השתומם ולא האמין למשמע אזניו, כי אצלם לא היה נמצא כדבר הזה, אבל בעם ישראל, החסיד המתחסד עם קונו, מתדבק

הבה נבין את דבריו הקדושים של הזוהר הקדוש - אמר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל - שאילולא הזוהר היה אומרים, לא היינו מעיזים כלל לומר כך על האבות הקדושים. מדוע באמת משה רבינו ביקש רחמים גם מעבר לדין, ואילו נח לא ביקש כלל, ואברהם ביקש רק בגבול הצדק? אלא, ביאר המשגיח, עפ"י דברי הגמ' בחולין דף פ"ט ע"א: אברהם, משה ודוד היו ענווים, אבל לא דמו זה לזה, דוד אמר: "ואנכי תולעת ולא איש". הגדיל אברהם והנמיך עצמו יותר, שאמר "ואנכי עפר ואפר". ואילו משה היה עניו מכולם, שלא השווה עצמו לכלום, שהרי אמר "ונחננו מה".

"אל תעשו כן, מי יודע אם אותו יהודי אינו זקוק לכסף, אולי יש לו בת בוגרת שצריכה להינשא"...

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל ידוע בקנאותו הגדולה נגד הדעות הכוזבות ומייצגיהם. אך יחד עם זאת אהבת ישראל יקדה בו, ורחמי נתמלאו אף עליהם, כפי שסיפר נאמן ביתו הרב משה בלוי זצ"ל:

פעם אחת בט"ו בשבט, יצאתי עם רבי יוסף חיים מבית החולים 'שערי צדק'. מרחוק ראיתי תהלוכת נערים צועדת ומתקרבת לעברנו, הם צעדו בשורות, בערבוביה בנים ובנות, כשהם מפזזים שירים עבריים. הם מילאו את כל רוחב הכביש, והעוברים והשבים נדחקו אל צדי הדרך, אל המדרכות.

חשבת בליבי שבוודאי מחזה זה יצער את רבי יוסף חיים, ולכן אמרתי לו: "מתקרבת אלינו תהלוכת תלמידים, אולי הרב רוצה לחזור אל בנין בית החולים?". "לא" - הוא ענה לי - "וכי הם לא ילדי ישראל?".

רבי יוסף חיים נשען על כתפי, המשכנו ללכת, וכמו כל הקהל נדחקנו גם אנחנו אל צדי הרחוב. התהלוכה עברה על פנינו, קבוצה אחר קבוצה, בתי ספר מכל רחבי העיר, ועוצמת שירתם גברה. והנה אני רואה שרבי יוסף חיים ממלמל משהו בשפתיו. הטיתי את אזני לשמוע מה הוא ממלמל, והנה אני שומע שהוא חוזר ואומר: "יוסף ה' עליכם, עליכם ועל בניכם, ברוכים אתם לה'", ושוב... "יוסף ה' עליכם, עליכם...". הבחנתי גם שדמעות נקו בזווית עיניו הקדושות, ושפתיו לא פסקו מלהתפלל על הנערים הללו, עד שכל התהלוכה עברה על פנינו...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו לי:
israel.layosh@gmail.com

בדרכיו. וכשם שהקב"ה מוחל וסולח לעמו ישראל, ואפי' שחוטאים לפניו, הוא ממשיך להיטיב עמם, להחיותם ולכלכלם, כי רוצה הוא בטובתם המושלמת. כמו כן החסידים, כדוגמת החפץ חיים, חפצים בטובת כל הנבראים, וכיון שטובתו של הגנב שימחלו לו, עשה כך החפץ חיים בלב שלם.

סיפור דומה אירע באחת הפעמים ששהה מרן החפץ חיים בעיר 'וורשא'. בשעה שהלך לבית הכנסת, עצר אותו יהודי, ותוך כדי שקידם את פניו בברכת שלום, הוציא מכיסו שטר בן חמישה רובלים, הוא מסרם לחפץ חיים, ואמר לו שהוא רוצה לשלם רובל אחד, עבור חוב שיש לו מקניית אחד מספריו, והוא מבקש עודף ארבעה רובלים.

החפץ אמר לו שלא ידוע לו כלל מענין החוב, כי הוא אינו מטפל בענייני מכירת הספרים, ורק חתנו מטפל בזה, ולכן אינו מעוניין לקחת ממנו את הרובל.

"אכן" - הודה היהודי, "אינני חייב לרב מאומה, רציתי רק לתת לרב מתנה רובל אחד, ולכן נקטתי בתחבולה זו".

החפץ חיים סירב לקחת את המתנה, "אינני זקוק לכסף" - אמר. "אם הנך מעוניין לתרום כסף, תוכל לתרום את הכסף עבור השיבה בראד"ן" - הציע לו החפץ חיים.

"בסדר" - הסכים היהודי - "יקח הרב את הרובל עבור השיבה!".

והנה תיכף כאשר הוציא החפץ חיים את ארנקו כדי להחזיר לו עודף, חטף היהודי את הארנק מידי החפץ חיים ונמלט עם כל השלל שכלל כארבע מאות רובל, שהיו מיועדים להוצאות הדפוס של ספרי החפץ חיים.

אנשים רבים התקהלו שם והבחינו במה שאירע, הם רצו מיד לרוץ אחר הגנב ולהשיב את הארנק לידי החפץ חיים, אך החפץ חיים מנע בעדם ואמר להם:

דף היומי בבלי | דף היומי בהלכה | ווארט או סיפור לפרשת השבוע
שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו' | סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

בעוד שבוע ימים חכם בישראל צריך לעמוד בפני המלך ביום פלוני ובשעה פלונית ויבוא גם הכומר וישאל אותו שלוש שאלות ברמזים בלבד והעונה אף הוא נדרש להשיב לו ברמזים בלבד, אם לא יצליח החכם להשיב יגורשו כולם...

תמימותו של היהודי הצילה את הקהילה מגזרה קשה ורצונו הטוב גרם לשפע של סייעתא דשמיא

הרב בנימין גולד

”וַתֵּלֶךְ וַתְּמַלֵּא אֶת הַחֲמַת מַיִם...” (בראשית כא, יט).

התנהגותה של הגר תמוהה מאד, אחרי שזכתה לראות הנהגת הבורא יתברך, כשפגשה פנים אל פנים במלאכים, ולאחר מכן כשנברא בשבילה בריאה חדשה באמצע המדבר, של מעיין מים חיים, ואחרי כל זה, אחרי שראתה במוחשיות הכי ברורה הנהגת ה' יתברך! היא הולכת וממלאת את החמת מים להמשך הדרך? אחרי שראתה מחזה אלוקים, הרי הייתה צריכה להמשיך באמונה תמימה כי יהיה לה גם מים להמשך הדרך? מבאר מרן ר' לייב חסמן זצ"ל בספרו אור יהל, כי הייתה חסרה להגר אמונה תמימה בבורא עולם, היא ראתה אמונה היא ראתה הנהגת אלוקים ברורה, ובכ"ז מה שלא ראתה בחוש לא האמינה בו

זה נקרא אמונה תמימה! להאמין באמונה שלימה גם כשבחוש ובמציאות לא נראים הדברים, מי שזוכה לכך אשריו ואשרי חלקו! מעשה ביהודי פשוט שהיה בן כפר ולא למד תורה מקטנותו אבל היה בעל אמונה תמימה, לאותו יהודי הייתה עגלה שבה היה מוביל ירקות מהכפר לעיר והנה יום אחד הגיע לעיר כהרגלו ומצא שכל החנויות סגורות על מסגר ובריח שום נפש חיה לא הסתובבה ברחובות, הוא לא הבין מה קרה רק שמע קולות של בכיות נוראיות. הלך הכפרי לכיוון הקולות, עד שהגיע לבית הכנסת הגדול והבחין שהוא מלא מפה לפה וכולם בוכים, שאל לפשר הבכי ובתשובה סיפרו לו: שכומר רשע גדול ושונא ישראל וכל רצונו לנקום בישראל, בא לפני המלך והפציר בו שיוציא כרוז שתוכנו איום, שבעוד שבוע ימים חכם בישראל צריך לעמוד בפני המלך ביום פלוני ובשעה פלונית ויבוא גם הכומר וישאל אותו שלוש שאלות ברמזים בלבד והעונה אף הוא נדרש להשיב לו ברמזים בלבד, אם לא יצליח החכם להשיב יגורשו כולם.

כששמע הכפרי הדברים האלה רץ אל הרב ושאל מדוע אתם מצטערים בעזרת השם אני אלך ואשיב לכוומר ואתם לכו לבתיכם לשלום, כששמעו את דבריו חשבו אותו למושגע, אבל הכפרי נסע הישר אל בית המלך, ובדרכו רכש פיסת גבינה לבנה.

כשהגיע לבית המלך נכנס לפניו ופגש את הכומר, צחק הכומר למראהו והיה בטוח בניצחונו, השיחה האילמת החלה, הכומר הציג שתי אצבעות אל מול היהודי, והיהודי הציג לו בתשובה אצבע

אחת, החווירו פני הכומר והמלך דרש לשמוע הסבר, הסביר הכומר, אמרתי לו שיש שני אלוה בעולם, והוא השיב לי שיש אחד. שאלה נוספת שאל הכומר כשהוא מציג חמש אצבעות, והיהודי כתשובה הציג אגרוף. רצה הכומר לסגת מן השיחה, אך לא הייתה ברירה בידו, שוב דרש המלך לשמוע הסבר ונענה, שאלתי אותו מדוע היהודים מפוזרים אם יש להם אלוה אחד, והוא ענה לי שעתידים להיקבץ למקום אחד כאגרוף קפוף. בשאלה השלישית נטל הכומר בקבוק יין אדום, וכתשובה הוציא היהודי פיסת גבינה שבכיסו, הכומר עמד להתעלף, אך המלך דרש הסבר וקיבל, יין אדום הוא רמז לדם הנביא שהם שפכו בתוך מקדשם, והוא השיב לי בגבינה ככתוב בתורתם "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".

העניק המלך מתנה הגונה ליהודי ושילח אותו בשמחה. למחרת פורסם דבר השיחה לפרטיה השאלות והתשובות והיהודים נצלו מרוע הגזרה, התפעלו כולם מחכמתו של הכפרי והרב שלח לקרוא לו, הגיע הכפרי וכולם התאספו סביבו, שאל אותו הרב מנין ידעת להשיב? והיהודי סיפר: הכומר הראה לי שתי אצבעות משמע הוא ינקר את שתי עיניי, ואני השבתי לו באצבע אחת באחת, לרמוז שאני מסוגל לנקר את שתי עיניו. בשאלתו השניה הציג לפני חמש אצבעות משמע ברצונו לסטור לי על פניי, השבתי לו באגרוף אכה אותך באגרוף. בשאלתו השלישית הציג בקבוק יין, משמע ברצונו להתפייס ולהשלים עמך, ואני השבתי לו את פיסת הגבינה כמתנה. תמימותו הזכה של אותו יהודי הצילה את הקהילה מגזרה קשה ורצונו הטוב גרם לשפע של סייעתא דשמיא.

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנתו ב'מהדורת דרשו'

האומר תשעים פעמים 'ותן טל ומטר' בשבת, כדי להרגיל לשונו בתפילה, האם נחשב כמכין משבת לחול?

ומתי מועילה העצה לומר 'מוריד הגשם' תשעים פעמים ומתי לא?

נדונים הלכות אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בבאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

האומר תשעים פעמים 'ותן טל ומטר' בשבת כדי להרגיל לשונו בתפילה, האם נחשב כמכין משבת לחול?

הדין שיאמר אדם צ' פעמים 'ותן טל ומטר' ובוה יצא ידי ספק אם שכח. והנה יש לדון האם מותר לומר זאת בשבת, ולא הוי מכין לחול, שעי"י זה מתיר לעצמו כל הספקות גם בחול?

בשו"ת 'ציץ אליעזר' (חי"ט סי' יד) דן בזה וכתב טעם להתיר, משום שהשגירות בפיו נעשית כבר ביום השבת, ומה שלא יצטרך לחזור במוצש"ק, הוא רק פועל יוצא. ועוד, שלא ברור שתהיה לו מזה תועלת ליום חול, שמא לא יתעורר לו כלל ספק אם אמר 'ותן טל ומטר', ובכל כהאי גוונא אינו נכנס בגדר של הכנה משבת לחול.

והגר"י זילברשטיין ('ברכי נפשי' קונטרס שאלות ותשובות שאלה כו עמ' תשא) כתב טעם להתיר משום שזה הכנה בדיבור, שמותרת בשבת [ראה שם שכתב לדחות ממה שמבואר לכאורה לאיסור בסימן תט"ז סעיף ב וסימן ר"צ ס"ק ד]. ועוד משום שהוי הכנה לדבר מצוה, כמבואר בסי' שז ס"ק א במשנ"ב שיש מתירים הכנה לדבר מצוה [ראה במשנ"ב שם].

אכן מדברי הגרש"י אויערבך (מאור השבת ח"ב מכתב כח אות ד) שכתב שלומר ביו"ט ראשון של פסח תשעים פעמים 'ותן ברכה', שמותר ולא נחשב הכנה, שכיון שסיבת השינוי הוא ביום זה, כיון שמתפללים ביום הראשון של פסח תפילה טל, ורוצה להרגיל עצמו כבר עכשיו להתפלל כראוי, ולכאורה משמע מדבריו שהיכן שהשינוי לא ביום עצמו [וכגון בשבת], אסור משום הכנה.

מתי מועילה העצה לומר 'מוריד הגשם' תשעים פעמים ומתי לא?

בדין הזכרת ושאלת גשמים, כתב השו"ע והרמ"א (סימן קיד סעיף ט ובמשנ"ב ס"ק לט) עצה למתפלל ואינו זוכה, האם אמר 'מוריד הגשם' או שהמשיך להזכיר 'מוריד הטל', שיאמר תשעים פעמים את קטע התפילה מ'מחיה מתים' עד 'מוריד הגשם' כנגד שלושים יום שאומר כן שלוש פעמים בכל יום, ומשם ואילך אם אינו זוכר אם הזכיר 'מוריד הטל', הרי הוא בחזקת שלא הזכיר. וביאר המשנ"ב (שם ס"ק לו וס"ק מב) שאחר שלושים יום אומרים

שכבר הורגלה לשונו לומר כהלכה, ואם מרגיל את לשונו לומר כהוגן על ידי שאומר במפוזרים [ל' יום] קל וחומר שמתרגל כאשר אומר ברצף, והוא מדברי הטור שהביא מחלוקת המהר"ם מרוטנבורג והרבנו פרץ, האם מה שאמרינן בגמ' לענין שור המועד ריחק נגיחותיו חייב, קירב נגיחותיו לא כל שכן, אפשר לאומרו גם על הזכרה בתפילה.

וכתב בביה"ל (שם ד"ה אם ביום) שבביאור הגר"א חולק על דברי השו"ע שהביא עצה זו, ומסכים לשיטת רבנו פרץ בטור שלא סבירא ליה כן, והביא שגם הט"ז פקפק בפסק זה, אלא שכתב שכמעט כל האחרונים העתיקו את דברי השו"ע להלכה.

וכיון שלמעשה מצינו בזה מחלוקת הפוסקים, וכיון שגם להלכה לא נפסק כרבי מאיר שריחק נגיחותיו חייב קירב לא כל שכן, אלא כרבי יהודה שצריך שלוש נגיחות בג' ימים, לכן הורה הגרש"י אויערבך (משנ"ב ביצחק יקרא להגר"א נבנצל), שאין להשתמש בעצה זו לכתחילה בימות החמה שמזכירין 'מוריד הטל', שהרי אם יאמר תשעים פעמים ואחר כך יסתפק אם אמר כהוגן, יכנס לספק הפוסקים בזה. אבל לענין הזכרת 'מוריד הגשם' בימות הגשמים, הורה (הליכות שלמה פ"ח דבר הלכה אות לו) שלכל הדעות מנהג יפה הוא לאומרו תשעים פעמים, שכיון שבארץ ישראל מזכירים 'מוריד הטל' בימות החמה, אפילו אם ישכח לומר 'מוריד הגשם', אינו חוזה, ואם כן אין בזה שום הפסד, ואדרבא יש בזה מעלה שיתרגל להתפלל כראוי.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

דנו הפוסקים האם מברכים שהחיינו על מצוה שעושה פעם ראשונה כגון בפעם ראשונה שמניח תפילין או בכלה שמדליקה נרות בשבת ראשונה לאחר חתונתה

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

בענין ברכת שהחיינו על מצוה שעושה בפעם ראשונה

וכ"כ הפרי חדש. שכיון שנחלקו הראשונים בזה שלדעת רש"י והרוקח מברך שהחיינו ולדעת תוס' והרשב"א אינו מברך, ספק ברכות להקל לא יברך שהחיינו.

שהחיינו בציצית ותפילין

השו"ע סי' כ"ב כותב שמי שקנה בגד והטיל בו ציצית יברך שהחיינו כדין קנה כלים חדשים, ולמדו הפוסקים שמשמע שמצד המצווה אין לו ברכת שהחיינו ולכן גבי תפילין לא כתב שיברך שהחיינו, אך הט"ז שם כתב שבפעם ראשונה שמקיים את המצווה בין בציצית ובין בתפילין יברך שהחיינו כמו שפסק הרמ"א ביו"ד לגבי כיסוי הדם. ואלו הש"ך ביו"ד כתב בפשיטות דבציצית ותפילין לא מברכים שהחיינו והוכיח מזה שבכל מצוה אפילו כשעושה אותה בפעם ראשונה לא מברך שהחיינו.

התבואות שור כתב דבר חידוש ליישב את המנהג שלא מברכים שהחיינו בציצית ותפילין בפעם ראשונה, כיון שציצית מחנכים בזה קטנים מגיל שיודעים להתעטף, וכן תפילין משענה שיוודע לשמור תפילין בנקיות הגוף מניח תפילין, א"כ בשעה שהוא קטן לא תקנו ברכה לקטנים וכשנעשה בן י"ג ונהיה בר מצוה זה כבר לא פעם ראשונה שכבר קיים בקטנותו, אבל מנחות אין עושים עד גיל עשרים שאז כשר לעבודה וכן כיסוי הדם שכתב הרמ"א לברך שהחיינו לא מצוי שקטן שוחט, למה שלא מברכים שהחיינו על קדושי אישה אף שהוא זמן שמחה, זה מטעם אחר דכל מצוה שתלויה בדעת אחרים לא תקנו בה ברכה שאם לא תסכים האישה להתקדש יתבטל המצווה. וצריך ביאור למה לא יברך בקטנותו שהחיינו מדין חינוך.

הכרעת המשנ"ב

להלכה הבה"ל סי' כב' כתב שכיון שיש דעות אם מברכים שהחיינו בפעם ראשונה שמקיים מצוה, לכן מי שמניח תפילין בפעם ראשונה ראוי שילבש בגד חדש ויאמר שהחיינו ויכוון לפטור גם את המצווה וכן כתב הרב פתח הדבר סי' רס"ג לגבי אישה שמדליקה נרות בפעם ראשונה, שכתב היעבץ בסדורו שתברך שהחיינו, והוא האריך בשיטות הפוסקים ומסיק שמספק אין לברך, אלא, שתלבש אחד הבגדים החדשים שלה מהנדוניא בשעת המצוה הראשונה ואז תברך שהחיינו בשמחה על הבגד ועשיית המצווה.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

מסכת מנחות דף עה:

דנו הפוסקים האם מברכים שהחיינו על מצוה שעושה פעם ראשונה כגון בפעם ראשונה שמניח תפילין או בכלה שמדליקה נרות בשבת ראשונה לאחר חתונתה, או שברכת שהחיינו היא רק במצווה הבאה מזמן לזמן כמו סוכה ולולב, אבל מצוות הנוהגות בתדירות גם כשעושה אותם בפעם הראשונה אינו מברך עליהם שהחיינו.

שיטת רש"י בהקרב מנחה

שורש הנידון מסוגייתנו במנחות (דף עה:); שכתוב בגמרא היה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. נטלן לאכלן אומר המוציא לחם מן הארץ. ופרש"י שמדובר בכהן שלא הקריב עדיין מנחה מימיו, בפעם הראשונה שמקריב מנחה מברך שהחיינו, עוד פירש (ברש"י כת"י) שמדובר בישראל שמביא מנחה לראשונה בחייו, והקשה הגר"מ אריק זצ"ל בטל תורה הרי כל כהן שמתחיל לעבוד מביא מנחת חינוך, ואם אכן כוונת רש"י למנחת חינוך שהכהן מקריב הרי מנחת כהן כולה כליל ואינה נאכלת, ובברייתא כתוב נטלן לאכלן משמע שמדובר במנחה הנאכלת, וכבר עמד בזה המאירי בברכות (דף לז:); וז"ל והזהר מלפרשה במנחת כהן שנתחנך כמו שפירשו רבים מצד ברכת שהחיינו, שהרי זה כולה כליל היא עכ"ל, ובספר צאן קדשים מיישב דעת רש"י שמש"כ נטלן לאכלן מדבר בשאר מנחות ולא במנחה שפתח בה.

מחלוקת הרמ"א והש"ך בכיסוי הדם

כתב הרמ"א ביו"ד (סימן כ"ח ס"ב) מי ששוחט עוף פעם ראשונה מברך שהחיינו על הכיסוי הדם אבל לא על השחיטה כי מזיק לבריה, וכתב הש"ך שם שמצא ברוקח (סי' שע"א) שכתב בשם ריב"ק משפירא שכל מצוה שעל האדם לעשות ולא עשאה ומתחנך לכתחילה, צריך לברך שהחיינו, והביא ראיה מסוגייתנו שכשמקריב מנחה מברך שהחיינו שנתחנך לעבודת הזמן.

והש"ך תמה ע"ז למה לא מברכים בציצית ותפילין ושאר מצוות בפעם ראשונה, וכן לא מברכים שהחיינו בקידושי אישה כדכתיב המהרי"ק סי' קכ"ח, וכן במזוזה לא מברכים שהחיינו כמבואר בסימן רפ"ט, ולא ע"כ שגם מצוה שמתחנך בה אין מברכים עליה שהחיינו אם לא שזמנה קובע, וכדעת תוספות והרשב"א, שפי' הדין במנחה בגלל שמשמרות מתחדשות מזמן לזמן, והביא ראיות מהראשונים שלא מברכים שהחיינו במצווה שעושה פעם ראשונה.

האם המקום ממנו הפיקו את ה"מלח סדומית" הוא מאשת לוט שהפכה לנציב מלח?

"וְתֵיבַת אֲשֶׁתוֹ מֵאֶחָרָיו וְתֵיבַת נְצִיב מֶלֶח" (בראשית י"ט, כ"ד)

בגמ' (כריתות ו.) מובא שאחד ממרכיבי הקטורת היה "מלח סדומית". גם בגמ' (חולין קה:) מופיע "מלח סדומית", כטעם לתקנת מים אחרונים, משום "מלח סדומית" המצויה באוכל, שסכנה הוא לעיניים. לגבי זיהוי המקום שממנו מופק "מלח סדומית" נראה מדברי המאירי בשבת, שזה מים המלח הסמוך לסדום, ששם בגמרא (שבת קח:) מובא, שהמים של ים המלח מרפא את העיניים. ומקשה המאירי: "הרי לגבי המלח היוצא מים המלח אמרו שמסמא את העיניים, ותירץ שהמים מרפאין אולם המלח מסמא, או שמרפאין את החולה ומסמאין את הבריא כדרך הרבה מהדברים הרפואיים".

מבואר מדברי המאירי ש"מלח סדומית" הוא מים המלח. אולם מצאנו ב' ידיעות מעניינות לגבי זיהוי מלח סדומית, האחת מספר "שלטי הגבורים" (לרבי אברהם הרופא זצ"ל תלמיד המהר"ם מפאדווה - איטליה ש"ב, דף צו.) שכתב שמלח זה אינו מלח שמופק מהים או מהאדמה, אלא מהמלח שהמטיר הקב"ה על סדום ועמורה. לגבי מה שכתב שהקב"ה המטיר "מלח" על סדום, יש להעיר שבפסוק מופיע שה' המטיר רק "גפרית

ואש", ולא מוזכר מלח, אולם בספר דברים (כט, כב) כתוב: "גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת סדם ועמורה אדמה וצביים אשר הפך ה' באפו ובחמתו", נראה מפסוק זה שהקב"ה המטיר על סדום גם מלח. (ועיין בחזקוני שם, שפירש על המלה "ומלח" - שנאמר "ותהי נציב מלח").

ובספר "מאמרים ברפואה" (לרבי רפאל מרדכי מלכי זצ"ל, חכם ורופא בירושלים אביו של רבי עזרא מלכי זצ"ל בעמח"ס מלכי בקודש, עין משפט, ושמן למאור, נפטר 1702, נדפס בירושלים תשמ"ה עמ' קמב) כתב: "שמעתי אומרים שאשתו של לוט היא קיימת עד היום והיא נציב מלח, וממנה מביאים מלח לירושלים עד היום הזה, וזהו מלח סדומית שמסמא את העיניים, ונראה דהיינו טעמא, לפי שאשתו של לוט כשהביטה מאחריה וראתה נעשית מלח, אף המלח עצמו היוצא ממנה יש לו אותו טבע ומסמא את העיניים או מזיק לחוש הראות".

להתיר ע"י רוח הקודש תערוכת של מאכלי איסור והיתר

"וְעֵתָהּ הָיָשָׁב אֲשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא" (בראשית כז' ז')

את שאר העופות. וצייד שם שמותר לעשות כן דהוי רק גילוי מילתא לברר איזהו העוף הטרף ובכה"ג לא שייך הכלל "לא בשמים היא".

והביא להוכיח מאברהם שע"י רוח"ק סמך להתיר איסור שבויה שהרי היה כהן. וכ' לדחות שכל מה שאמרו "לא בשמים היא" זה רק אחר שהתורה ירדה לעולם, אבל קודם מתן תורה שהתורה עדיין בשמים אפשר לפסוק ע"י רוח הקודש

וברש"י כי נביא הוא - ויודע שלא נגעת בה לפיכך ויתפלל בעדך.

מבואר שע"י רוח הקודש ידע אברהם וסמך ע"ז. ובשו"ת יד אליהו (ח"א סי' נ"ג) דן במעשה שהיה באיש חסיד דנתערב לו עוף טרף עם עופות כשירים, והרגיש ע"י רוח"ק את רוח הטומאה השורה על הטריפה, ועפ"ז סמך להוציא את העוף הטרף והתיר

הופיע הספר

'לקראת שבת מלכתא' מבית 'דרשו'

חוברות 'לקראת שבת מלכתא', של 'דרשו' ענשיו בספר חדש
העלונים המבוקשים קובצו לספר חדש בתוספת מאמרים וסיפורים חדשים
עונג רוחני אמיתי

החולה ישב למול המרקדים, פניו קורנות משמחה וכולו שרוי באושר. לרגעים ספורים אף אזר מספיק כוחות והצטרף לריקוד - עובדה שהעידה על השיפור המידי במצב רוחו. הוא שמח עד אין קץ, התעודד והתרגש עד דמעות, וכל בני משפחתו הודו למבקרים על שמחת בית השואבה המאולתרת לכבוד החולה האומלל... בשעת חצות ליל התפזרו המבקרים, וגם מיודענו יורד במדרגות הבנין לכיוון ביתו. לפתע, מול עיניו, הוא מבחין באשה המחליקה על שלולית שמן שנשפכה על המדרכה, מועדת ונופלת לכביש, תוך כדי 'גלגול ראש' של ממש, נסיונות להיאחז במוט ברזל, עד שהיא צונחת על האספלט גונחת מכאבים...

הוא מתקרב למקום, כשאצבעותיו כבר מחייגות למוקד מד"א. 'היא נפצעה ללא ספק', הוא מהרהר, 'מי יודע מה חומרת הפציעה... זה לא פשוט לאשה ליפול ככה...' הוא מהרהר, וכשהוא מגיע אליה - הוא מזהה מתוך החשיכה כי האשה שנפלה, האשה שמעדה מול עיניו, האשה שהשתטחה על הכביש גונחת מכאבים, אינה אלא - - - אשתו!

אוי, רבונו של עולם! כל המחשבות הנוגות על גורל האשה שנפלה, התחלפו בחד אמיתי, בבעתה של ממש. הדאגה לגורלה, הפכה לאימה. יללות האמבולנס המתקרב - רק הגבירו את המתח לשיאים... האשה פונתה לבדיקות מקיפות, וכמה שעות מאוחר יותר כבר שוחררה לביתה. צילומים נערכו, רופאים סקרו, כל עצם נבדקה - הכל תקין, שלם, בריא! כמה מכות יבשות וסריטות קלות מהן התאוששה כעבור ימים בודדים, וזהו!

ביום המחרת, סיפרה האשה: 'עברתי ליד הבנין, ושמעתי את קולות השמחה והריקודים מלמעלה. לא כל כך הבנתי מה פשר הריקודים והשמחה בבית רגיל ושגרת, אך אחרי שנפלתי וניצלתי - הבנתי כי הריקודים הללו, שמחתו של החולה שגם בעלי היה שותף פעיל בה - היא שעמדה להצלה, היא ששמרה עליי בעת הנפילה הקשה והותירה אותי בריאה ושלמה ללא פגע!'

כי כך הבטיחו חז"ל 'ויש מי שזכה להיווכח בזה: כשיהודי משתתף בצער זולתו, מבקר את חברו החולה, מחזק ונושא בעול סבלו של רעהו - הוא ומשפחתו זוכים להינצל מסאת הייסורים, מוותרים להם משמים על העונג המפוקפק להיות חולים בעצמם. ובגלל שהתאמץ לבקר חולה - זכתה רעייתו להינצל מנפילה טראומטית, ובריאותה האיטנה נמשכה כמקדם!

ביקור חולים הוא 'תעודת ביטוח' אמיתית למניעת מחלות, להצלה מן הייסורים - כי המבקר חולים זוכה להינצל מהייסורים! הבה ניקח את המסר הזה אל ליבנו, נאמץ אותו בחום: ביקור חולים אולי לוקח זמן, לפעמים יכול לגרום למבוכה, איננו יודעים מה המילים הנכונות או שאין לנו את הפנאי. ועדיין, כדאי להתאמץ ולהתחזק לקיים את המצוה הזו, כדאי כל כך לבקר את החולה ולעודד את רוחו, למען החולה וגם כי המבקר את החולה מציל את עצמו ומובטח לניסים של ממש מידי אב רחום שבשמים!

ניתן לחזק, מאיפה ניתן להעלות תקוה, כיצד אפשר להעניק כוחות. במילה, בסיפור, בטפיחה על השכם - יכול כל יהודי לעשות עבודת קודש ולרפא חולה, הרבה יותר מרופא מקצוען גדול ומפורסם! ועל אחת כמה וכמה, מלאכי הרפואה, רופאים, אחים, אחיות ואפילו צוותי עזר - מעבר לשליחות הקודש לרפא ולהקל על החולים, חוץ מהתפקיד הקבוע להציל ולשפר חיי אדם, אשריכם שתוך העבודה השגרתית, ביכולתכם לקיים מצוה כה נעלית וחשובה. עם רצון לקיים מצות 'ביקור חולים', עם הענקת יחס חם ואוהד לצד תפילה קצרה נרגשת - העבודה השגרתית תשתדרג למצוה נשגבה, אשר ברכותיה עצומות!

הבה נקבל על עצמנו לבקר את החולה, להאזין לו, לחזק אותו, לעודד את רוחו. החולה בריא, ואנו נרויח שפע אוצרות טובה וברכה, בזכות החסד האמיתי, הזך והצרוף שבביקור חולים!

ריקודים שהצילו...

היה זה בעיצומו של חג הסוכות תשע"ז בעיר מודיעין עילית, כפי ששמעתי מדודי הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, שהיה עד ראיה למעשה:

שמחת בית השואבה בבית הכנסת המקומי הסתיימה זה עתה, והקהל השמח אך המותש קמעא החל להתפזר. הערב החל בסעודה גדולה לכבוד האושפיזין, נמשך בריקודים סוערים לצלילי מוזיקה משמחת, והסתיים עכשיו - כשאזלו הכוחות להמשיך לרקוד בהתלהבות, כשכל הקהל השמח והמרקד כבר 'נסחט' מעייפות... על השביל בואכה בית הכנסת, עמד יהודי ועצר את אחד היוצאים מבית הכנסת. 'יש כאן, בבנין ממול, יהודי חולה, שמצבו הבריאותי לא איפשר לו לרדת ולהשתתף בשמחת בית השואבה. אולי תסכים לעלות אליו, נעשה לו שמחת בית השואבה בבית, נשמח אותו ונשמח עמו קצת?'

במחשבה ראשונה, האיש כבר עמד לפתוח את פיו ב'לא' נחרץ, ועל שולי שפתו כבר עמדו ההסברים על העייפות המכריעה, הריקודים עד עתה, העובדה שהוא מותש וההשכמה למחרת... אחרי רגע של התלבטות החזק ואמר לעצמו: 'ביקור חולים! לחזק יהודי חולה? בעיצומו של חג השמחה! לשמח את לבו! היש שמחה חשובה מזו? תתגבר, תעלה לבקר, תעלה לשמח!'

פחות מחצי דקה חלפה, והיהודי העייף כבר היה במדרגות המובילות לביתו של החולה. הוא נשם עמוקות, התחזק באנרגיות חדשות, חיך בגבורה עילאית ונקש על הדלת. 'גוט מויעד!' קרא לחלל הסלון שכבר שהו בו כמה יהודים, 'אוי, ושמחת בחגך...' - הוא מזמר בגרון ניחר, והכל מצטרפים לריקוד המרומם...

כאילו לא רקד עד כלות הכוחות אך לפני כמה דקות, כאילו זו לו שמחת בית השואבה הראשונה השנה. הוא שותה מעט יין, מברך את החולה בבריאות איתנה, מאחל כי השמחה תועיל לרפואתו, ואינו פוסק מלרקד בשמחה: 'אוי אך שמייה, אוי אך שמייה...'

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליטי"א

הרב **מאיר שפרכר** שליטי"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליטי"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2

הרב **אפרים סגל** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית
שלוחה 2

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

שאנו ידידים טובים, שאבוא לשבת לצדו. כשהתיישבתי לידו, פנה אלי ראש הישיבה ואמר בארשת מבודחת ובבת צחוק: "ר' יהושע, בוא נחלק את מיליארד הדולר הראשונים שנאסוף בינינו, חצי-חצי". חייכתי חיוך רחב, אולם במחשבה שנייה הרגשתי שמילים אלה מהוות את תמצית מהותו של ר' נתן צבי. "נחלק את מיליארד הדולר הראשונים שנאסוף"...

מילים אלה היו בעיניי עדות להלך הרוח של ראש הישיבה: כאשר נגע הדבר לבניית עולם התורה - שם מול עיניו מטרה עצומה ואדירה - גיוס מיליארד דולר. וברור לי שאם היה ברשותו מיליארד דולר היה ר' נתן צבי משנה את פני עולם התורה לחלוטין! אני אומר זאת בלי שמץ של גוזמה. שאיפותיו של ר' נתן צבי היו מעל ומעבר לטווח של שאר העולם... והישגיו הוכיחו אמת זו. אם היה לו סכום כזה לא היה הופך רק את ישיבת מיר לממלכה אדירה - אלא משנה את כל נוף הישיבות באופן מרחיק לכת ביותר.

עד שהתמנה ר' נתן צבי לראש ישיבה, היו אנשים חושבים במושגים של אלף תלמידים. ר' נתן חשב במושגים של חמשת אלפים, עשרת אלפים, ואפילו מאה אלף תלמידים. המושגים שלו היו נעלים, ונועדו לבנות את עולם התורה באופן המדהים ביותר שאפשר לדמיין. הוא היה איש עסקים מן השורה הראשונה - אך העסק שלו היה צמיחת עולם התורה.

בדרך הטבע ובהתחשב במצבו הגופני הרעוע, לא היה סיכוי לכל שהשיג ראש הישיבה בשנותיו האחרונות. פעם כשבאתי לנחם אבלים אצל ראש ישיבת פילדלפיה, הרב אליה שווי, על פטירת ר' דוד אחיו, ר' נתן צבי, שהיה אז חולה באופן ניכר, נכנס אל הבית. אחרי צאתו אמר לי ר' אליה: "הכוחות של ר' נתן צבי אינם באים מהעולם הזה. הם באים פון א העכערע וועלט - מעולם גבוה יותר".

(מתוך הספר 'בהיכלם')

הכשיר הוא את חתנו ר' נתן צבי לרשת, בבוא העת, את אדרת ראש הישיבה, והפקיד בידיו כבר אז תפקידים שונים למען הישיבה. הוא היה דן עם ר' נתן צבי בעניינים הנוגעים לניהול הישיבה.

גם בצורת הלימוד הראויה הדרך ר' בייניש את ר' נתן צבי: עד עתה התמקדו בישיבה בלימוד בעיון. בעיקר ר' נחום התרכז בלימוד המסכת בעיון. ר' בייניש האמין שחשוב לא פחות לרכוש בקיאות נרחבת בהכרת המסכת כולה, ועל כן עודד את חתנו להפוך את לימוד הדף היומי לנקודה מרכזית עבור מספר רב ככל האפשר של תלמידים.

לבסוף הפך ר' נתן צבי את חלומו של ר' בייניש למציאות, ואף מסר בעצמו שיעור דף היומי בעיון, שכדי להחדירו נערכו מבחנים. ללא הרף היה הוא מעודד את התלמידים להתקדם בעקביות, ולרכוש היקף של ידע גם כאשר לומדים בעיון. תחת הנהגתו של ר' בייניש גדלה הישיבה עד שכללה קרוב לאלף תלמידים. אף אחד (גם לא ר' נתן צבי) לא ידע לגמרי מהם האמצעים שבעזרתם הצליח ר' בייניש להשיג את התקציב החודשי העצום, שרק הלך וגדל. כאשר נפטר ר' בייניש, חששו בעולם התורה לעתידה של ישיבת מיר.

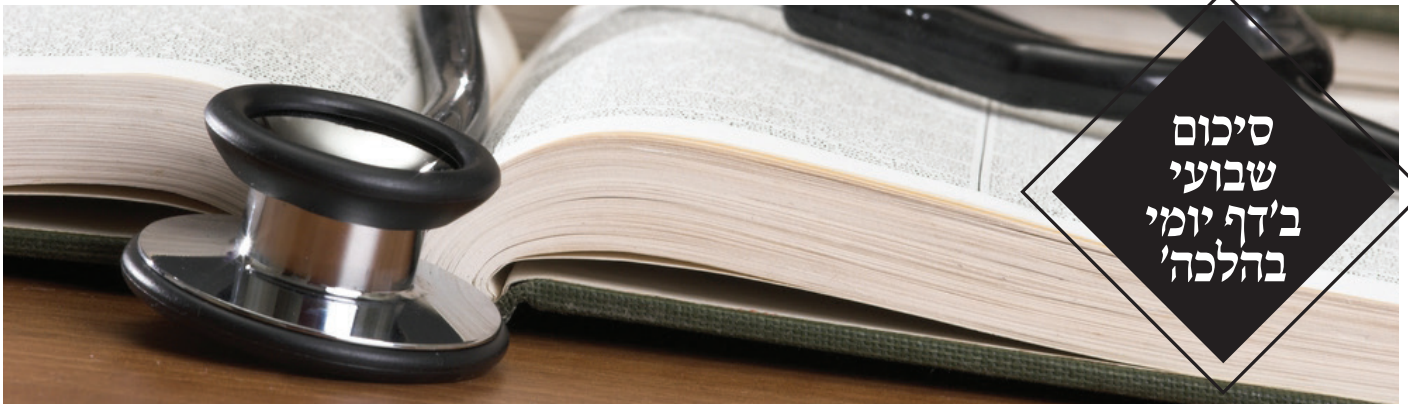
בפתע פתאום נפלה אחריותה הכבדה מנשוא של הנהגת הישיבה על כתפיו של ר' נתן צבי, שהיה חלוש מבחינה גופנית... באותו זמן כבר הקמתי את ישיבת 'נר יעקב'. פגשתי את ר' נתן צבי זמן קצר לאחר פטירתו של ר' בייניש. דיברנו מעט, ואז הוא אמר בגילוי לב מיוחד: "ר' יהושע, אין לי מושג כיצד אכסה את התשלומים הראשונים עבור הכולל".

הסכמתי אתו שמשימה זו הינה אדירה: בנוסף להשגת משכורות האברכים - צריך היה לגייס כספים לאוכל עבור אלף תלמידים! לשלם את חשבון המים ואת חשבון החשמל! הייתה זו אחריות אסטרטגית, ובמיוחד לאדם שמעולם לא נצרך לגייס כספים בסדר גודל זה, אך בטחונו העצום בה' הוכיח את עצמו...

בסיוע גיסיו ובני משפחתו הצליח לא רק לכסות את תשלומי החודש הראשון, אלא אף לרומם את הישיבה כהר המתנשא מעל שמי ירושלים. ר' נתן צבי פילס דרך מבעד למכשולים הרבים, ולמרות חולשתו הרבה, יצר קריית ענק הכוללת מספר רב של בניינים, הגדושים בבחורים ובאברכים הלומדים בהתמדה במשך כל שעות היום והלילה.

"הכוחות של ר' נתן צבי אינם מהעולם הזה".

פעם טסנו שנינו לארצות הברית לגיוס כספים, כל אחד לישיבה שלו (מובן שהתקציב שהייתי אמור לגייס היה טיפה מן הים לעומתו). ר' נתן צבי היה אז באמצע אחד המבצעים לגיוס תרומות עבור בניין (נראה לי עבור בית ישעיה ומיר ברכפלד). בגלל מחלתו קיבל מושב במחלקה הראשונה. באמצע הטיסה הציע אחד הגבאים שלו, שידע

סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה

- ◆ האם מותר לחלל את השבת לצורך טיפול בשָׁבֵר?
- ◆ האם מותר להניח מגבת על פצע מדמם בשבת?
- ◆ האם מותר לחלל שבת לצורך פצוע שבדרך הטבע לא יחיה יותר ממספר דקות?

מהלכות רפואה בשבת

- במקרה של שָׁבֵר עָצָם, ישנם מקרים שבהם קיים חשש לסכנה, ואזי יש לחלל את השבת אף במלאכה דאורייתא לצורך הטיפול בשבר, וישנם גם מקרים שבהם קיימת 'סכנת אָבֵר'.
- איסור עשיית פעולה לצורך רפואה עבור מי שאינו מוגדר כ'חולה', הוא ברפואה המועילה בדרך טבעית; אבל רפואה סגולית מותרת אף למי שאינו מוגדר כ'חולה'.
- צידת נחשים ועקרבים באמצעות 'לַחֵשׁ', הגורם להם שלא יוכלו לזוז ממקומם - פעולה שהיתה מוכרת בזמנים עברו - מותרת בשבת.

הוצאת דם וטיפול בפצעים בשבת

- החובל באדם או בבעל חיים בשבת ויצא ממנו דם, עובר על איסור דאורייתא. וכאשר אין לאדם צורך בדם - הרי זו מלאכה 'שאינה צריכה לגופה', שלדעת רוב הפוסקים אסורה רק מדרבנן.
- אסור ללחוץ על פצע פתוח בשבת, בין ישירות ובין באמצעות התחבושת בשעת החבישה וכדומה; מפני שהדבר גורם ליציאת דם הבלוע בבשר.
- נחלקו הפוסקים אם מותר להניח בגד או מגבת על גבי פצע מדמם: יש האוסרים משום שצובע את הבד, ויש שמתירים משום שזו צביעה ב'דרך לכלוך'. ובשעת הדחק ניתן להקל.

מכללי פיקוח נפש בשבת ובחול

- פיקוח נפש דוחה את השבת, שנאמר: "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חַקְתֵּי יְאֻת מִשְׁפָּטֵי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֱדָם וְחֵי בָּהֶם", ודרשו חכמינו ז"ל: "וחי בהם - ולא שימות בהם". ולכן, מותר לחלל שבת אף במלאכות דאורייתא כדי להציל נפש מישראל, בין

- קטן ובין גדול; ואף מי שספק אם הוא גוי או ישראל.
- פיקוח נפש של גוי אינו דוחה שבת. ובמקרה שההימנעות מהצלת הגוי עלולה להתפרסם ולגרום לשנאה עד כדי סכנת נפשות לישראל - מותר לעבור אף על איסור דאורייתא כדי להצילו.
- היתר חילול שבת לצורך פיקוח נפש, הוא אף לצורך הארכת חייו של אדם גוסס, או פצוע באורח אנוש, שברור כי בדרך הטבע אין לו כל סיכוי לחיות יותר מדקות אחדות.
- היוצא אל מחוץ לתחום לצורך 'פיקוח נפש' - אינו צריך להסיר מעליו את הבגדים שאינם הכרחיים לו; וכשאין איסור 'הוצאה' בדבר - נחלקו הפוסקים אם רשאי לישא בידיו חפצים שלו.
- שריפה שפרצה בשבת ויש בה חשש סכנה לחיי אדם, חובה לכבותה. ולכן, אם פרצה דליקה בדירה שבבית משותף, או בבית שהאש עלולה התפשט ממנו לבתים אחרים - יש לכבותה.
- כל אדם מישראל מחויב להציל את זולתו מסכנה, וכפי שנאמר: "לא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ". וכאשר פעולת ההצלה כרוכה בסיכון משמעותי לאדם הבא להציל - אינו מחויב להציל.

הטיפול ביולדת בשבת

- אשה הנוטה ללדת, מוגדרת - מִשְׁלָב מסוים של תחילת הלידה - כחולה 'שיש בו סכנה', ומותר לחלל את השבת עֲבֹרָה אף במלאכה דאורייתא, אלא שלכתחילה יש לעשות את המלאכות בשינוי.
- מותר לבעלה של היולדת או למלווה אחר, להצטרף אליה לנסיעה בשבת לבית החולים, גם כאשר הדבר כרוך באיסור; ואף רצוי לעשות כן.